

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра суспільних наук

О. О. Сікорська, О. С. Шаніна

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА

**Практикум
для студентів міжнародних факультетів**

Одеса — 2022

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра суспільних наук

О. О. Сікорська, О. С. Шаніна

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА

Практикум
для студентів міжнародних факультетів

ГРУПА _____

ФАКУЛЬТЕТ _____

ім'я, прізвище

Одеса — 2022

УДК 811.161.2(076.5)

С 35

Автори:

О. О. Сікорська — к. філол. н., доцент, завідувач кафедри суспільних наук Одеського національного медичного університету МОЗ України,

О. С. Шаніна — к. філол. н., старший викладач, завуч кафедри суспільних наук Одеського національного медичного університету МОЗ України

Рецензент:

Г. Г. Єрьомкіна — к. філол. н., доц., завідувач кафедри іноземних мов Одеського національного медичного університету

*Друкується за рішенням Центральної координаційної
методичної ради ОНМедУ
Протокол № 4 від 19.04.2022 р.*

Сікорська О. О., Шаніна О. С.

С 35 Українська мова як іноземна : практикум для студентів міжнародних факультетів / О. О. Сікорська, О. С. Шаніна. — Одеса : ОНМедУ, 2022. — 136 с.

Практикум є інтенсивним комунікативним курсом української мови як іноземної для студентів-іноземців нефілологічних вищих навчальних закладів. Укладений співробітниками кафедри суспільних наук Одеського національного медичного університету. Зміст практикуму відповідає робочій програмі з дисципліни.

УДК 811.161.2(076.5)

© О. О. Сікорська, О. С. Шаніна, 2022

© Одеський національний
медичний університет, 2022

ЗМІСТ

<i>Тема 1.</i> Український алфавіт. Голосні та приголосні звуки української мови. Склад. Розмовна тема «Знайомство»	5
<i>Тема 2.</i> М'який знак. Вимова м'яких приголосних. Апостроф. Розмовні теми «Вітання», «Форми вітань», «Моя сім'я»	9
<i>Тема 3.</i> Поняття про українську мову. Українська мова серед інших мов світу. Тексти «Україна», «Київ»	18
<i>Тема 4.</i> Іменник. Рід і число іменників. Відмінки іменників. Розмовні теми «Мій дім», «Моя кімната»	24
<i>Тема 5.</i> Займенник, його розряди. Розмовні теми «Наша група», «Як я навчаюсь»	37
<i>Тема 6.</i> Прикметник. Рід і число прикметників. Розмовна тема «У магазині». Текст «Супермаркет»	48
<i>Тема 7.</i> Дієслово. Часи дієслів. Теперішній, минулий, майбутній час. Розмовні теми «Мій робочий день», «Мій вихідний день»	63
<i>Тема 8.</i> Прислівник як частина мови. Вживання прислівників з іншими частинами мови. Розмовні теми «Подорож», «У готелі»	72
<i>Тема 9.</i> Числівник. Кількісні, збірні та порядкові числівники. Особливості прочитання дат українською мовою. Розмовні теми «Котра година?», «Дати і числа»	80
<i>Тема 10.</i> Дні тижня, місяці, пори року. Розмовні теми «Пори року», «Клімат України»	87
<i>Тема 11.</i> Службові частини мови: прийменник і сполучник. Розмовна тема «Транспорт»	93
<i>Тема 12.</i> Службові частини мови: частка і вигук. Розмовна тема «Моє хобі»	100
<i>Тема 13.</i> Лексикологія. Розмовна тема «Свята в Україні». Тексти «Вишиванка», «Рушник»	107
<i>Тема 14.</i> Синтаксис. Структура речення. Типи речень. Розмовні теми «Медицина», «Моя професія — лікар»	116
<i>Тема 15.</i> Медична термінологія у професійній комунікації лікаря. Розмовні теми «В аптеці», «В лікарні»	124
Рекомендована література	132

ПЕРЕДМОВА

Запропонований Вашій увазі навчально-методичний практикум для студентів-іноземців, які починають вивчати українську мову, може використовуватися як в умовах мовного середовища, так і поза ним. Кінцева мета закладеної в ньому комунікативно-орієнтованої методичної системи — становлення і розвиток мовної компетенції з української мови.

Методична модель розроблена на основі комунікативного та свідомо-практичного методів, доповнених низкою новацій, що дало змогу створити навчально-методичний комплекс, який би більш повно відповідав меті курсу.

Основні положення цього підходу можна сформулювати наступним чином:

1. Функціональний підхід до подачі мовного матеріалу (відбір здійснювався з урахуванням частотності й універсальності мовних одиниць).
2. Навчання лексиці й граматиці на синтаксичній основі.
3. Ситуативно-тематична подача мовного і мовленнєвого матеріалу.
4. Аналітичний принцип: від комунікації через активацію творчого начала до формальних засобів вираження (комунікативний зразок — мовленнєвий здогад — аналіз).
5. Збільшення питомої ваги умовно комунікативних та комунікативних завдань, які сприяють вдосконаленню рецептивних та комунікативних навичок.
6. Принцип усного випередження.
7. Можливість гнучкого керування процесом навчання (надлишковість матеріалу в межах кожного уроку дає змогу варіювати його відповідно до особливостей конкретної аудиторії).

Практикум містить теоретичний матеріал до кожної теми, тренувальні вправи, вправи для домашнього завдання, а також містяться тестові завдання для контролю та самоконтролю.

Особливе методичне навантаження мають ілюстрації, мета яких — максимальне усунення мови-посередника.

Тема 1

Український алфавіт. Голосні та приголосні звуки української мови. Склад. Розмовна тема «Знайомство»

Алфавіт

Український алфавіт складається з 33 букв і 37 звуків.

Літера	Назва	Звук	Приклад
А а	а	[а]	араб
Б б	бе	[б]	батько
В в	ве	[в]	весна
Г г	ге	[г]	гарячий
Ґ ґ	ґе	[ґ]	ґанок, ґатунок
Д д	де	[д]	добро
Е е	е	[е]	небо
Є є	је	[й+е]	Європа
Ж ж	же	[ж]	жінка
З з	зе	[з]	закон
И и	и	[и]	мир
І і	і	[і]	Іван, іноземець
Ї ї	ї	[й+і]	Київ
Й й	й (йот)	[й]	йод
К к	ка	[к]	кінь, клініка
Л л	ел	[л]	лікар, лікарня
М м	ем	[м]	мати
Н н	ен	[н]	народ
О о	о	[о]	око
П п	пе	[п]	площа
Р р	ер	[р]	річка
С с	ес	[с]	син
Т т	те	[т]	товариш, тиск
У у	у	[у]	Україна
Ф ф	еф	[ф]	факультет
Х х	ха	[х]	хазяїн, хмара
Ц ц	це	[ц]	цукор, церква

Ч ч	че	[ч]	чоло, чоловік
Ш ш	ша	[ш]	школа
Щ щ	ща	[ш+ч]	щастя
Ь	м'який знак	—	тінь
Ю ю	йу	[й+у]	юнак
Я я	йа	[й+а]	яблуко

Завдання 1. Розташуйте літери в алфавітному порядку та запишіть їх у зошит.

- С, з, м, о, ф, а, д, ю, в, л, т, к.
- І, р, ж, х, о, п, в, ь, и, а, с, я, щ.
- Ц, й, ф, ч, є, ж, р, м, т, н, ш, б.

Зверніть увагу!

Склад — це частина слова, що складається з одного голосного та одного чи кількох приголосних звуків і вимовляється одним поштовхом повітря.

Завдання 2.

 Прочитайте слова.

- Ма-ма — мама, ка-ва — кава, не-бо — небо, зи-ма — зима, ма-ши-на — машина, го-ди-на — година;
- Во-да — вода, лі-то — літо, ри-ба — риба, ле-ті-ти — летіти, ли-мон — лимон, си-джу — сиджу, хо-джу — ходжу;
- Сон-це — сонце, річ-ка — річка, кві-ти — квіти, чаш-ка — чашка, лож-ка — ложка;
- Сли-ва — слива, слов-ник — словник, зав-жди — завжди, книж-ка — книжка, кар-ти-на — картина, хви-ли-на — хвилина.

Завдання 3.

 Запишіть назви країн українськими літерами.

[Ee r a k], [T u r e ch ch i n a], [U k r a y i n a], [M a r o k k o], [F r a n t s e e y a], [A l z h i r], [Ee n d e e y a], [K a n a d a], [K e n e e y a].

Завдання 4. Прочитайте слова з голосними звуками.

[а]: чай, час, газ, раз, лак, бал, ваза, хата, вата, лампа, брат, салат, Ганна, банан, ванна.

- [о]: сон, рот, лоб, око, слово, фото, мороз, молоко, золото.
- [у]: суп, сум, клуб, струм, лук, кущ, тур, пункт, друг, тулуб.
- [е]: мед, фен, лев, метр, рейс, семестр, тест, текст, четвер, рецепт.
- [и]: лис, син, сир, мир, гриб, лист, Пилип, крик, килим, тигр, диск.
- [і]: лід, кіт, ніч, дід, сік, рік, ніс, дім, стіл, світ, хліб, міст, хвіст, північ.

Завдання 5. Випишіть у три колонки слова: 1) з одним голосним звуком, 2) з двома голосними звуками, 3) з трьома і більше голосними звуками.

Тато, сестра, студент, вікно, група, тут, там, ручка, кімната, двері, студентка, декан, деканат, ми, ви, викладач, магазин, зошит, словник, книжка, година, погода, розклад, брат, будинок, він, дівчина, стіл, вони, масло, сумка, син, дочка, дід, друг, вона, квартира, місто, університет.

Завдання 6. Прочитайте слова, випишіть приголосні звуки.

Зразок: *вечір* — *в, ч, р.*

Вечір, обід, університет, лікар, жінка, озеро, риба, журнал, шафа, курка, гуртожиток, ранок, таксі, вода, чоловік, піца, гроші, парк, автобус, ложка, ніж, каса, дошка, газета, машина.

Завдання 7. Прочитайте слова з м'яким знаком. Пам'ятайте: **ь** пом'якшує попередній приголосний.

Сіль, мільйон, день, промінь, говорить, батько, десять, шість, Тернопіль, Львів, батьки, скільки, Ольга, сьогодні, близький, учень, Василь, апельсин.

Літери я, ю, є, ї

Літери **я, ю, є** на початку слів або після голосних літер вимовляються як два звуки:

я — [й + а] — яблуко, моя;

ю — [й + у] — юнак, твою;

є — [й + е] — Єгипет, моє.

Після приголосних літер **я, ю, є** позначають один звук (приголосний звук перед **я, ю, є** завжди м'який):

я — [а] — бабуся;

ю — [у] — людина;

є — [е] — синє.

Літера **ї** завжди позначає два звуки — [й+і] — їсти, мої.

Завдання 8. Прочитайте слова з літерами **я, ю, є, ї**.

Яхта, Єгипет, гуляти, сядьте, твоя, пляшка, дядько, їжа, вія, людина, знаю, ряд, свято, буряк, який, юнак, заєць, маєш, як, земля, пояс, ключ, прийомний.

Зверніть увагу!

Літера **щ** завжди позначає два звуки:

щ — [ш] + [ч] : щока

Завдання 9. Прочитайте слова з літерою **ш**.

Щирий, щоранку, щовечора, щоночі, щастя, дощ, борщ, щасливий, щітка, щоб, якщо, кращий, щука, щедрий, щось, мерщій, куш, прищ, щелепа, Хрещатик, Київщина.

Зверніть увагу!

Літери **д + ж** та **д + з**, які належать до одного складу, завжди позначають один звук:

д + ж — [дж]: джинси

д + з — [дз]: дзеркало

Завдання 10. Прочитайте слова з літерами д + ж, д + з.

Джем, дзвін, сиджу, ходжу, джміль, джерело, дзьоб, проводжати, бджола, попередження, народження.

Завдання 11. Запам'ятайте речення.

Добрий ранок!

Добрий день!

Добрий вечір!

Привіт!

Дякую!

Як тебе звати?

Мене звати...

Ти студент?

Так, я студент.

Питання для самостійної перевірки знань.

1. Скільки літер в українському алфавіті?
2. Скільки голосних букв в українському алфавіті?
3. Скільки звуків позначають літери, які належать до одного складу?
4. Скільки звуків має український алфавіт?

Тема 2

**М'який знак. Вимова м'яких приголосних. Апостроф.
Розмовні теми «Вітання», «Форми вітань», «Моя сім'я»**

Словник до заняття

бабуся	дядько
батьки	жінка
батьківщина	любити
батько	мама
брат	мати
будинок	місто
великий	мова
онук	невеликий
онучка	одружитися
дитина	племінник

дідусь	племінниця
дім	прабабуся
діти	прадідусь
дочка	рідні, родичі
дружина	родина
сестра	село
син	український
сім'я	чоловік
сумувати	чоловік
столиця	фото
тато	школяр
тітка	школярка

Апостроф (') — це графічний знак, який ставиться після букв, що позначають тверді приголосні звуки *б, п, в, м, ф, р* перед *я, ю, є, ї*: *п'ять, б'ється, бездощів'я, м'ясо, м'ята, сім'я, міжбрів'я.*

АЛЕ

Якщо перед *б, п, м, ф* стоїть інший приголосний (крім *р*), то апостроф не ставимо: *свято, цвях, морквяний.*

Апостроф ставимо:

✓ після *р* твердого: *кар'єр, бар'єр, пір'я, подвір'я, ганчір'я, підгір'я, матір'ю, міжгір'я, сузір'я*

✓ після префіксів та першої частини складних слів, які закінчуються на приголосний: *між'ярусний, трьох'ярусний, перед'ювілейний, об'ява, роз'яснення, під'їзд, пів'яблука, пів'їдальні, пів'ящика, дит'ясла*

✓ у словах іншомовного походження після *б, п, в, м, ф, ж, ч, ш, з, к, х, р*: *кон'юнктивіт, комп'ютер, ін'єкція, миш'як, бар'єр, Фур'є, інтерв'ю*

✓ після префіксів, що закінчуються на приголосний: *ад'ютант, ад'юнкт, суб'єкт*

Апостроф не ставимо:

✓ після *р* м'якого: *ряска, рядно, рябий, звірячий, буря, буряк, буря, бурячиння, гарячий*

✓ після *б, п, в, м, ф* перед *я, ю, є, ї* (якщо перед складом немає *р*, голосного)

тьмяний	торф'яний
мавпячий	черв'як
духмяний	кам'яний
рутвяний	жираф'ячий
різдвяний	сурм'яний
різьбяр	арф'яр

М'який знак (ь) — це буква, яка не позначає звука. Вона пом'якшує попередній приголосний.

М'який знак пишемо:

✓ після букв **д, т, з, с, ц, дз, л, н** наприкінці слова чи складу, якщо ці букви передають м'які звуки: *сядь, донька, суть, злізь, вісь, тедзь, мідь, швець, жнець, гляньте, різьба;*

✓ після м'яких приголосних перед **о**: *льон, трьох, сьомий, сьогодні, дзьоб, синього;*

✓ у суфіксах **-ськ-, -зьк-, -цьк-, -ськість-, -зькість-, -цькість-, -ськи, -зьки, -цьки**: *український, європейський, козацький, запорізький, ризький, паризький, чеський, французький, близький, людський, по-французьки, по-французькому;*

✓ у дієслівних формах наказового способу: *стань, винось, виходь; ста-ньте, виносьте, виходьте;*

✓ у дієслівних формах 3-ї особи однини та множини дійсного способу: *стоїть, спить, стоять, читають, пишуть, думають, складають.*

М'який знак не пишемо:

✓ після букв, які позначають губні та шиплячі звуки: *стен, голуб, кров, сім, вісім, любов, ніж, піч, ідеш;*

✓ після **р** у кінці складу: *кобзар, товар, писар, Харків (виняток Горький);*

✓ між приголосними, якщо перший пом'якшується під впливом другого: *сонця, пісня, радість, якість, кінця;*

✓ після **н** перед **ж, ч, ш, щ**: *тонший, менший, інший, кінчик.*

Завдання 1. Прочитайте слова.

День, олівець, нуль, біль, ціль, мить, низько, вузько, вільно, сильно, ненька, лялька, донька.

Завдання 2. Запишіть слова у дві колонки (першу — слова, які вживаються з м'яким знаком, другу — слова без м'якого знака).

Сталь, кінь, дошка, слизько, боротьба, лікар, син, сьогодні, сльози, пальці, тато, ніч, граються, український, машина, сільський, кімната, зошит, арабський, польський, козацький, вікно, крейда, африканський.

Завдання 3. Прочитайте і запам'ятайте.

Привітання
Добрий ранок
Добрий день
Добрий вечір
Привіт
Вітаю

Прощання
До побачення
До завтра
На добраніч
Бувай
Зустрінемося
(До зустрічі)
Щасливо

Радий / рада вас бачити
Я теж
Як ти?
Як справи?
Чудово
Добре
Нормально
Непогано
Погано
А у вас?
Як життя?
Все добре
Як завжди
Прекрасно
Жахливо
Так собі

Зверніть увагу!

Формули ввічливості
Так
Ні
Дякую / Спасибі
Будь ласка
Прошу
Нема за що
Вибач (одн.) / вибачте (мн.)
Нічого
На здоров'я

Зверніть увагу!

Імена по батькові творяться від імені батька з додаванням суфіксів:

До імені *Петро* додається суфікс:

-ович для синів Іван Петрович, Антон Сергійович

-івна (-ївна, коли кінцевий приголосний імені на й) для дочок: Ірина Петрівна, Сергій — Алла Сергіївна.

Завдання 4. Заповніть таблицю.

Ім'я	Ім'я батька	Ім'я, по батькові
Леонід →	Макар	Леонід Макарович
Володимир	Іван	
Олександр	Матвій	
Степан	Сергій	
Ганна	Роман	
Марина	Андрій	
Тамара	Артем	
Людмила	Дмитро	

Завдання 5. Дайте відповіді на питання.

1. Скажіть, будь ласка, як Вас звати?

---

2. Звідки Ви приїхали?

---

3. Це Ваша Батьківщина?

---

4. Яка Ваша рідна мова?

---

5. Ви знаєте англійську мову?

---

6. Які ще мови Ви знаєте?

---

7. Скільки Вам років?

---

8. Коли Ви народилися?

---

9. Де Ви живете?

---

10. Ви працюєте чи навчаєтеся?

---

11. Де Ви вчилися раніше?

---

12. Вам цікаво вивчати українську мову?

---

13. Ким Ви хочете стати? Чому?

---

14. Скажіть, будь ласка, у Вас є сім'я?

---

15. Ви сумуєте за своєю сім'єю?

Завдання 6. Прочитайте вислови і запам'ятайте їх.

Мене звати / її звати / його звати / їх звати.

Це мій дім.

Це моя сім'я.

Це мій брат Ахмед.

Це моя сестра Маріанна.

Це мої батьки.

Мій тато працює на заводі.

Моя мама — домогосподарка.

Я сумую за сім'єю.

Я люблю своїх рідних.

Мій брат хоче бути кардіологом.

Моя сестра — школярка.

Ми живемо у місті Багдад.

Завдання 7. Прочитайте текст.

Моя сім'я

Мене звати Хутаб. Я приїхав із Сирії. Це моя країна. Там живе моя сім'я. Мою маму звати Камара. Їй сорок три роки. Вона лікар. Батька звати Гессен. Йому п'ятдесят. Він працює на заводі. Мій тато — інженер.

У мене є бабуся і дідусь. Бабусі сімдесят років, а дідусю — сімдесят три. Вони живуть разом із нами. Сестру звать Едіт. Вона працює медсестрою. Мій молодший брат Марат ще школяр. Йому десять років.

Я дуже люблю свою родину і сумую за нею, тому що зараз я далеко від рідного дому. Я в Одесі, навчаюся в медичному університеті, але часто телефоную до своєї сім'ї.

Словник до тексту

далеко	молодший
завод	медсестра
інженер	разом
країна	телефонувати
дікар	часто
медичний	

Завдання 8. Дайте відповіді на питання до тексту «Моя сім'я».

1. Звідки приїхав Хутаб?
2. Де він живе зараз?
3. Де вчиться Хутаб?
4. У Хутаба є батьки?
5. Як звати його батька?
6. Де працює його батько? Хто він?
7. Як звать його маму?
8. Хто вона за професією?
9. Де живуть його бабуся і дідусь?
10. Хто така Едіт?
11. Ким вона працює?
12. Як звати брата Хутаба?
13. Де він вчиться?
14. Чи любить Хутаб свою сім'ю?
15. Він сумує за рідними?

Завдання 9. Перекажіть текст «Моя сім'я».

Завдання 10. Дайте відповіді на питання, а потім сформулюйте свої запитання до друга.

1. Скажіть, будь ласка, у Вас є сім'я? Вона велика?
2. У Вас є батько, мати, брати, сестри? Як їх звать?
3. Скільки років Вашому батькові, матері, братам, сестрам?
4. Ваші батьки працюють?
5. Де живуть Ваші батьки?
6. Вони часто телефонують Вам? А Ви?
7. Що вони люблять робити у вільний час?
8. У Вас є дідусь, бабуся, дядько, тітка?
9. Ваша сім'я часто збирається разом?

ТЕСТИ

1. У якому рядку є слова з м'яким знаком?
А. вода, студентка, кімната;
В. син, м'ясо, ніс;
С. сад, кава, вікно;
D. ось, батько, день;
E. хліб, яблуко, студент.
2. Як позначається апостроф?
А. “
В. ?
С. .
D. :
E. ‘
3. У якому рядку є слова з апострофом?
А. сім'я, п'ять, дев'ять;
В. мати, батько, син;
С. студент, завод, тато;
D. вікно, документ, естетика;
E. мама, тато, етика.
4. Знайдіть рядок, у якому є зайвий знак.
А. 2, 7, 8, в;
В. 4, 6, 8, 9;
С. 5, 9, 8, 6;

- D. 2, 8, 0, 3;
- E. 7, 8, 9, 3.

5. Знайдіть рядок з порядковими числівниками.

- A. один, другий, десять;
- B. восьмий, шостий, перша;
- C. десять, сім, три;
- D. третє, два, чотири;
- E. десятий, три, один.

6. Після яких букв ставиться апостроф?

- A. б, п, в, м, ф, р;
- B. б, п, ш, л, ф, р;
- C. м, к, ф, н, б, п;
- D. т, б, м, ч, р, н;
- E. б, п, в, ш, ч, р.

7. У якому рядку є форми привітання?

- A. до побачення;
- B. добрий день;
- C. до зустрічі;
- D. на все добре;
- E. студент.

8. У якому рядку є форма прощання?

- A. добрий вечір;
- B. до побачення;
- C. привіт;
- D. дякую;
- E. вибач.

9. Знайдіть рядок з правильно утвореним ім'ям по батькові.

- A. Людмила Дмитровна;
- B. Ольга Сергівна;
- C. Леонід Макарович;
- D. Софія Павловна;
- E. Олександр Андріївич.

10. Які слова відповідають запропонованій темі?

- A. Сім'я: дядько, тітка, брат, сестра, батько.
- B. Університет: аудиторія, декан, ліжко, холодильник, телевізор.
- C. Кімната: ліжко, декан, ліворуч, праворуч, стіл.
- D. Магазин: молоко, аудиторія, кафедра, масло, хліб.
- E. Вулиця: зупинка, автобус, молоко, університет, масло.

Тема 3

Поняття про українську мову. Українська мова серед інших мов світу. Тексти «Україна», «Київ»

Українська мова серед інших мов світу

Українська мова — мова української нації, державна мова України.

Крім України, українська мова поширена в Білорусі, Росії, Казахстані, Молдові, Польщі, Словаччині, Румунії, Сербії, Хорватії, Угорщині, США, Канаді, країнах Латинської Америки, Австралії, а тепер і у Португалії, Іспанії, Великій Британії, Італії, Греції.

Українською мовою розмовляють майже 45 мільйонів людей, в Україні — 30 мільйонів людей.

За кількістю тих, хто розмовляє нею, українська мова стоїть на 15–20-му місці в світі.

Українська мова належить до східної групи слов'янських мов. Слов'янські мови входять до індоєвропейської мовної сім'ї. Українська мова утворює разом із білоруською і російською мовами східнослов'янську підгрупу.

Українська мова має спільні риси з білоруською, російською, а також з сербською, хорватською, болгарською, польською і чеською мовами.

Українська мова характеризується високим рівнем розвитку, структурною довершеністю, стилістичною різнобарвністю, лексичним і фразеологічним багатством, неповторною мелодійністю і милозвучністю. В одинадцятитомному «Словнику української мови» зареєстровано близько 134 тисячі слів. Наразі Інститут української мови НАН України працює над словником, у який увійде до 300 тисяч слів.

Іншомовні дослідники постійно підкреслюють фонетичну розкіш, лексичне та фразеологічне багатство, синтаксичну гнучкість, величезні словотворчі можливості української мови. На Всесвітньому конкурсі краси мов, що відбувся 1934 року в Парижі, українська мова посіла третє місце (на першому — французька, на другому — перська).

Форми існування української мови

Усна і писемна мова всіх українців називається **національною**. Українська національна мова має такі форми: *літературна мова, діалектна мова, просторіччя*.

Літературна мова — це унормована, стандартна форма національної мови. Українська літературна мова має сформовані стилі мови: науковий стиль, офіційно-діловий стиль, публіцистичний стиль, художній стиль, розмовний стиль.

Діалектну мову використовують люди, пов'язані територіально, соціально або професійно.

Територіальний діалект — це діалект, поширений серед населення певної місцевості (території).

Соціальний діалект — мова людей певної соціальної групи. До соціального діалекту належить сленг (жаргон).

Сленгом (жаргоном) користуються люди, об'єднані інтересами, професією, ситуацією: любителі спорту, мистецтва, колекціонування тощо.

Просторіччя — зрозуміла для усіх мова, яку застосовують для щоденного спілкування.

Є ще **суржик** — змішана мова, українсько-російська: *справка, столова, дівушка, вилка, стакан*.

Історія української мови і правопису

Історія української мови починається від праслов'янської мовної єдності (до VI ст. до н. е.).

Основа українського алфавіту — кирилиця (утворена в X столітті).

Фундатор нової української літературної мови — Іван Котляревський, основоположник — Тарас Шевченко (XIX ст.).

Останній правописний кодекс прийняли в 1993 (тисяча дев'ятсот дев'яносто третьому) році. Його перевидали з незначними змінами у 2007 (дві тисячі сьомому) році.

Українська мова є державною мовою в Україні. Адміністративно Україна складається з 24 областей. Кожна область має різний відсоток використання української мови.

Завдання 1. Дайте відповіді на запитання.

1. Яка мова є державною в Україні?
2. Українська мова поширена тільки в Україні?
3. У яких країнах, крім України, є люди, що говорять українською?
4. Скільки людей розмовляють українською мовою?
5. Яке місце займає українська мова за кількістю тих, хто нею розмовляє?
6. До якої групи належить українська мова?
7. До якої мовної сім'ї належить українська мова?
8. Які мови мають спільні риси з українською?
9. Скільки слів у найбільшому українському словнику?
10. Які форми має національна українська мова?
11. Що таке літературна мова?
12. Що таке діалект?
13. Що таке територіальний діалект?
14. Що таке соціальний діалект?

15. Що таке сленг (жаргон)?
16. Що таке просторіччя?
17. Що таке суржик?
18. На якій основі створений український алфавіт?
19. Хто такі Іван Котляревський і Тарас Шевченко?
20. Коли був прийнятий останній правописний кодекс?

Завдання 2. Прочитайте текст.

Україна

Україна — це суверенна держава, незалежність якої проголошено в 1991 році. Україна знаходиться на сході Європи. Площа України — 603 700 квадратних кілометрів. Україна межує з Росією на сході і північному сході, Білоруссю — на півночі, Польщею, Словаччиною та Угорщиною — на заході, Румунією та Молдовою — на південному заході. На півдні і південному сході вона омивається Чорним та Азовським морями. Україна — друга країна за величиною у Європі після Росії. 5 % територій України — гірська місцевість, решта — рівнина.

Територія України складається з 24 областей. У свою чергу області поділяються на райони, загальна кількість яких у країні близько 490. Столицею України є місто Київ. Найбільші міста — Київ, Харків, Львів, Дніпро, Запоріжжя, Одеса та інші.

Населення України — приблизно 48 мільйонів осіб. Крім українців, тут проживають представники багатьох інших національностей: росіяни, євреї, білоруси, молдавани, румуни, греки, татари, поляки, вірмени, німці, цигани та інші народи.

В Україні є два гірські пасма: на західному кордоні — Карпати з дуже популярними зимовими спортивними базами і Кримські гори на півдні.

Дніпро — головна річка країни і третя за довжиною річка в Європі. Такі річки, як Дністер і Буг, також мають велике значення. Вони дають питну воду для великих і малих міст, використовуються для зрошення полів, розведення риби. Річка Дунай забезпечує українській торгівлі вихід на Балкани, Австрію та Німеччину.

Україна — розвинена промислова і сільськогосподарська країна. Тут є такі природні багатства, як залізна руда, вугілля, природний газ, нафта, сіль та інші мінеральні ресурси. В Україні є такі галузі промисловості, як металургія, машинобудування, енергетика, хімічна промисловість і сільське господарство.

В Україні багато історичних і культурних пам'яток, вищих навчальних закладів, театрів, бібліотек, музеїв, художніх галерей.

Словник до тексту

вугілля	незалежність
гірська місцевість	площа
гірське пасмо	природний газ
ділитися на	проголошувати
енергетика	промисловий
залізна руда	рівнина
зрошення	сільськогосподарський
культурна пам'ятка	спортивна база
машинобудування	суверенний
межувати	хімічна промисловість
металургія	художня галерея
мінеральний ресурс	нафта
населення	омиватися

Завдання 3. Дайте відповіді на питання до тексту.

1. Де знаходиться Україна?
2. З якими державами межує Україна?
3. Якими морями омивається Україна?
4. Яка столиця України?
5. Скільки людей проживає на території держави?
6. Які гори вам відомі на території України?
7. Яка головна річка держави?
8. Які галузі промисловості розвинені в Україні?
9. На які природні багатства багата країна?
10. Чи справді в Україні є багато історичних та культурних пам'яток?

Завдання 4. Перекажіть текст «Україна».

Завдання 5. Прочитайте текст.

Київ

Київ — це столиця України. Це найстаровинніше і найкрасивіше місто. Йому понад 1500 років. Заснували його поляни, які жили на високому березі Дніпра. Про назву Києва існують різні перекази. Кажуть, що вона пов'язана з

іменем Кия, одного із полянських князів. Він мав ще двох братів Щека і Хорива. І була у них сестра Либідь. Поселився Кий на одній горі. Щек на другій, що тепер зветься Щекавицею. А Хорив на третій горі. Від нього вона називалася Хоривицею. Збудували брати місто і на честь старшого брата назвали його Києвом.

Населення столиці — близько 2,6 млн чоловік. Місто розташоване на обох берегах Дніпра. Головна вулиця — Хрещатик.

У Києві є багато музеїв, збереглася велика кількість історичних пам'яток, церков та пам'ятників. Серед них Золоті ворота, храми Святої Софії, Печерської Лаври, Десятинна та Андріївська церкви. На вулицях міста ви можете побачити пам'ятники видатним українцям: Володимиру Великому — хрестителю Київської Русі, Ярославу Мудрому, Богдану Хмельницькому.

Київ — політичний, культурний, економічний центр України. Саме тут працює Президент України, Уряд та Верховна Рада України.

Словник до тексту

видатний	переказ
заснувати	поселитися
збудувати	пам'ятка
кількість	працювати
на честь	розташований
населення	уряд

Завдання 6. Дайте відповіді на питання до тексту.

1. Яка столиця України?
2. Де розташоване місто Київ?
3. Хто заснував це місто?
4. Які історичні пам'ятки є у Києві?
5. Яким видатним українцям можна побачити пам'ятники на вулицях міста?
6. Як називається головна вулиця міста?
7. У якому місті країни працює Президент України?
8. Скільки людей живе в Києві?
9. Скільки років столиці України?
10. Чи справді Київ — політичний, культурний та економічний центр України?

Завдання 7. Перекажіть текст «Київ».

ТЕСТИ

1. Продовжте речення: «Українська мова належить...»
  - A. ... до східної групи слов'янських мов.
  - B. ... до південної групи слов'янських мов.
  - C. ... до західної групи слов'янських мов.
  - D. ... до північної групи слов'янських мов.
  - E. ... до південно-західної групи слов'янських мов.

2. Продовжте речення: «За кількістю тих, хто розмовляє нею, українська мова стоїть...»
  - A. ... на 200-му місці в світі.
  - B. ... на 10-12-му місці в світі.
  - C. ... на 30-му місці в світі.
  - D. ... на 1-му місці в світі.
  - E. ... на 15–20-му місці в світі.

3. Продовжте речення: «В одинадцятитомному «Словнику української мови» (1970–1980) зареєстровано...»
  - A. ... понад 54 тис. слів.
  - B. ... понад 134 тис. слів.
  - C. ... понад 354 тис. слів.
  - D. ... понад 534 тис. слів.
  - E. ... понад 734 тис. слів.

4. Продовжте речення: «Українська національна мова існує у таких формах: ...»
  - A. ... літературна мова і просторіччя.
  - B. ... літературна мова і сленг.
  - C. ... діалектна мова, просторіччя, суржик.
  - D. ... літературна мова, діалектна мова, мова фольклору, просторіччя.
  - E. ... літературна мова, жаргон, мова фольклору, аргі, суржик.

5. Продовжте речення: «Слов'янські мови входять до...»
  - A. ... семіто-хамітської мовної сім'ї.
  - B. ... фінно-угорської мовної сім'ї.
  - C. ... малайсько-полінезійської мовної сім'ї.
  - D. ... австралійської мовної сім'ї.
  - E. ... індоєвропейської мовної сім'ї.

6. Продовжте речення: «Українська літературна мова має сформовані стилі мови»
  - A. ... публіцистичний, художній, розмовний.
  - B. ... науковий, офіційно-діловий, публіцистичний, художній, розмовний.
  - C. ... науковий і художній.

- D. ... науковий, публіцистичний, художній, розмовний.
- E. ... науковий, діалектний, публіцистичний, художній, розмовний.

7. Продовжте речення: «Унормована, стандартна форма національної мови — це...»

- A. ... літературна мова.
- B. ... соціальний діалект.
- C. ... територіальний діалект.
- D. ... жаргон (сленг).
- E. ... просторіччя.

8. Продовжте речення: «Мова людей певної суспільної групи — це...»

- A. ... літературна мова.
- B. ... соціальний діалект.
- C. ... територіальний діалект.
- D. ... мова фольклору.
- E. ... просторіччя.

9. Продовжте речення: «Суржик — це...»

- A. ... національна мова.
- B. ... державна мова України.
- C. ... територіальний діалект.
- D. ... мова фольклору.
- E. ... змішана мова.

10. Останній правописний кодекс видано у...

- A. 1991 році.
- B. 2012 році.
- C. 1993 році.
- D. 1995 році.
- E. 2003 році.

Тема 4

Іменник. Рід і число іменників.

Відмінки іменників.

Розмовні теми «Мій дім», «Моя кімната»

Словник до заняття

відмінок	однина
відмінювати	рід
жіночий рід	середній рід
іменник	частина мови

істота	число іменника
множина	чоловічий рід
неістота	

Іменник — це самостійна частина мови, що означає предмет і відповідає на питання *хто? що?*

Іменник позначає:

- ✓ назви осіб: *мати, батько, дитина;*
- ✓ назви тварин: *кіт, курка, лев;*
- ✓ назви неживих предметів: *книжка, стіл, вікно;*
- ✓ географічні назви: *Тернопіль, Київ, Варшава;*
- ✓ абстрактні назви: *життя, мир, радість.*

Завдання 1. Доповніть таблицю.

Хто це?	Що це?
Батько, студент...	Стіл, сік...

Батько, стіл, студент, кіт, сік, ваза, Одеса, декан, Михайло, Ірак, зошит, кімната, шафа, Африка, басейн, кава, фармацевт, кухня, Україна, рука, аптека, лікар, Ахмед, Джон, аудиторія, осінь, сукня, брат, вікно, сад, гуртожиток, іноземець, університет, сестра, друг, вулиця, ручка, син, факультет, стоматолог, текст, Польща.

Рід іменників

Кожен іменник в однині належить до одного з трьох родів: чоловічого, жіночого чи середнього. Іменники чоловічого роду переважно закінчуються на приголосний звук: *брат, студент*. Іменники жіночого роду, як правило, закінчуються на *-а, -я*: *мама, сестра*. Іменники середнього роду зазвичай закінчуються на *-о, -е*: *село, місто*.

Питання	Чоловічий (він, мій) □, (-о, -а, -я)	Жіночий (вона, моя) -а, -я, (□)	Середній (воно, моє) -о, -е, (-а, -я)
Хто?	брат, студент; батько, Микола, Ілля	мама, сестра, Ірина; бабуся	слоненя, дівча, курча
Що?	стіл, університет, музей, зошит	дошка, крейда, аудиторія, земля, осінь, сіль, радість, молодість	село, місто, вікно, море, поле, ім'я, навчання, волосся

Завдання 2. Замість крапок поставте слова **мій, моя, моє (твій, твоя, твоє)**.

Зразок: *Це ... книжка. — Це моя книжка.*

1. Автобус, троянда, серце, лимон, чай, дівчина, волосся, ковбаса, будинок, яблуко, машина, університет, село, кава, молоко, сир, диван.

2. Книга, газета, друг, подруга, фармацевт, хата, хліб, вулиця, годинник, країна, поверх, журнал, гуртожиток, місто, кафе, аудиторія.

3. Будинок, лікар, обід, парк, словник, лампа, молоко, риба, масло, салат, стіл, брат, квартира, магазин, факультет, словник.

Однина та множина іменників

Більшість іменників мають форми однини і множини.

Чоловічий		Жіночий		Середній	
однина	множина	однина	множина	однина	множина
годинник	годинники	сумка	сумки	море	моря
зошит	зошити	лампа	лампи	сонце	сонця
диван	дивани	книга	книги	вікно	вікна
декан	декани	книжка	книжки	відро	відра
лікар	лікарі	ручка	ручки	пиво	пива
школяр	школярі	дошка	дошки	місто	міста
викладач	викладачі	шафа	шафи	вино	вина
водій	водії	картина	картини	крісло	крісла
портфель	портфелі	стіна	стіни	чоло	чола
стіл	столи	підлога	підлоги	вуха	вуха
будинок	будинки	шафа	шафи	пальто	пальта
стілець	стільці	чашка	чашки	тіло	тіла
олівець	олівці	тарілка	тарілки	крило	крила
хлопець	хлопці	пляшка	пляшки	небо	небеса
		праска	праски	ім'я	імена
		сім'я	сім'ї	волосина	волосся
				обличчя	обличчя
				щастя	щастя
				око	очі

Рід	Групи іменників	Однина			Множина
Чоловічий	1) закінчується на твердий приголосний	студент	-	-и	студенти
	2) закінчується на м'який приголосний	учитель олівець	-ь	-і	учителі олівці
	3) закінчується на -ж, -ч, ш, -щ, -р	ключ лікар	-	-і	ключі лікарі
	4) закінчується на -й	музей	-(й)	-ї	музеї
Жіночий	5) закінчується на -а	студентка	-а	-и	студентки
	6) закінчується на -я	вулиця	-я	-і	вулиці
	7) закінчується на приголосний	тінь	-(ь)	-і	тіні
		ніч	-	-і	ночі
	8) закінчується на -а після -ж, -ч, ш, -щ	площа надія	-а -я	-і -ї	площі надії
9) закінчується на -ія та -я	сім'я	-я	-ї	сім'ї	
Середній	10) закінчується на -о	село	-о	-а	села
	11) закінчується на -е	поле	-е	-я	поля
	12) закінчується на -я після подовження приголосних	знання	Не змінюється		знання
Неправильна форма	Мати, дитина, друг	Матері, діти, друзі			
Деякі іменники не мають множини кафе, фото					

Лише в однині вживаються слова: *Тернопіль, Київ, молоко, кефір, сметана, кава, масло, їжа, любов, мир, щастя та ін.*

Лише у множині вживаються слова: *Суми, Чернівці, канікули, двері, гроші, ножиці, окуляри, ворота, сходи, кросівки та ін.*

Завдання 3. Поставте іменники у формі множини.

1. Викладач, студентка, ручка, шафа, праска, кімната, море, вікно, чашка.
2. Лампа, моряк, співак, інженер, пам'ятник, свято, неділя, стіна, крісло.
3. Місто, водій, зошит, книга, цигарка, ванна, автобус, парасолька, люстра.
4. Магазин, подруга, собака, портфель, пляшка, вазон, годинник, стеля.
5. Вуха, син, лікар, тіло, сім'я, дружина, сестра, бабуся, школярка, брат.
6. Дитина, друг, дівчина, щастя, око, стіл, стілець, будинок, хлопець, посол.
7. Підприємець, обличчя, ім'я, небо, батько, волосина, гребінець, інженер.

Відмінки іменників

В українській мові іменники відмінюються.

Відмінок — це форма іменника, що виражає зв'язок цього іменника з іншими словами в реченні. Наприклад: *Я маляю ручку і Я маляю ручкою.* У першому реченні слово *ручка* називає знаряддя дії (це виражається формою орудного відмінка), а в другому — об'єкт дії (на це вказує форма знахідного відмінка). Є 7 відмінків іменника.

1. Називний (Н. в.) — хто? що?
2. Родовий (Р. в.) — кого? чого?
3. Давальний (Д. в.) — кому? чому?
4. Знахідний (З. в.) — кого? що?
5. Орудний (О. в.) — ким? чим?
6. Місцевий (М. в.) — на (у) кому, на (у) чому?
7. Кличний (Кл. в.)

Відмінювання іменників

№	Відмінки	Питання	Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід
1.	Називний	хто? що?	студент □	сестра	вікно
2.	Родовий	кого? чого?	студента	сестри	вікна
3.	Давальний	кому? чому?	студенту	сестрі	вікну
4.	Знахідний	кого? що?	студента	сестру	вікно
5.	Орудний	ким? чим?	студентом	сестрою	вікном
6.	Місцевий	на (у) кому, на (у) чому?	на студен- тові	на сестрі	На вікні
7.	Кличний	—	Студенте	Сестро	—

Називний відмінок: хто? що?

Чоловічий рід	<i>студент, університет, олівець, музей.</i>	□
Середній рід	<i>вікно, море</i>	-о, -е
Жіночий рід	<i>сестра, бабуся</i>	-а, -я
Множина	<i>студенти, олівці, музеї, сестри, вікна, моря</i>	-и, -і, -ї, -а, -я

Завдання 4. Прочитайте текст. Знайдіть іменники у формі називного відмінка та підкресліть їх.

Я студент. Мене звати Рамі. Моя рідна країна — Ірак. Моя сім'я живе у Багдаді. Моя мама — лікар. Мій тато — фармацевт. Мій брат — інженер, а сестра — студентка.

Я навчаюся в Одесі. Це мій університет. Це моя аудиторія. Це моя група. Це мій викладач. Це мої друзі.

Родовий відмінок: кого? чого?

Чоловічий рід	<i>студента, університету, олівеця, музею.</i>	-а, -я -у, -ю
Середній рід	<i>вікна, моря</i>	-а, -я
Жіночий рід	<i>сестри, бабусі</i>	-и, -і
Множина	<i>студентів, олівців, музеїв, сестер, вікон, морів, речей</i>	-ів, -їв, -ей, □

Завдання 5. Слова в дужках поставте у формі родового відмінка.

Зразок: У мене нема (брат) — У мене нема брата.

1. У мене нема (сестра). _____
2. У нього нема (зошит). _____
3. У неї нема (бабуся). _____
4. У студента нема (словник). _____
5. У Юрія нема (машина). _____
6. Тут нема (стіл). _____
7. У них нема (молоко). _____
8. У нас немає (море). _____
9. Тут нема (тато). _____
10. У вас немає (квіти). _____

Давальний відмінок: кому? чому?

Чоловічий рід	<i>Студенту (-ові), університету, олівцю, музею.</i>	-ові (у) -у, -ю
Середній рід	<i>вікну, морю</i>	-у, -ю
Жіночий рід	<i>сестрі, бабусі</i>	-і
Множина	<i>студентам, олівцям, музеям, сестрам, вікнам, морям</i>	-ам, -ям

Завдання 6. Слова в дужках поставте у формі давального відмінка.
Зразок: *Кому прийшов лист? (друг) — Лист прийшов другові.*

1. Кому ви купили журнал? (брат; Ахмед).

---

2. Кому студенти відповідають на іспиті? (професор).

---

3. Кому ви розповіли останні новини? (друг; Ірина).

---

4. Кому студенти показують фотографії? (викладач).

---

5. Кому ви розповіли про свою хворобу? (лікар).

---

6. Кому викладач пояснював завдання? (студентка).

---

7. Кому Тарас надіслав свої нові фотографії? (сестра; друг).

---

8. Кому він купив подарунок? (мама; батько).

---

9. Кому батько подарував годинник? (дочка; син).

Знахідний відмінок: кого? що?

Чоловічий рід	<i>студента, університет, олівець, музей</i>	-а (хто?) □ (що?)
Середній рід	<i>вікно, море</i>	-о, -е
Жіночий рід	<i>сестру, бабуся</i>	-у, -ю
Множина	<i>студентів, музеї, сестер, вікна, моря</i>	-ів, □, -а, -я

Завдання 7. Слова в дужках поставте у формі знахідного відмінка.

Зразок: Я їм (ніца) — Я їм ніцу.

1. Я побачив (Ахмед). _____
2. Я пишу (вправа). _____
3. Я люблю (мама). _____
4. Я читаю (газета і журнал). _____
5. Я п'ю (вода). _____
6. Я перекладаю (розмова). _____
7. Я читаю (книга). _____
8. Я їм (картопля). _____
9. Я зустрічаю (друг). _____
10. Я купив (таблетка). _____

Орудний відмінок: ким? чим?

Чоловічий рід	<i>студентом, університетом, олівцем, музеєм</i>	-ом, -ем, -єм
Середній рід	<i>вікном, морем</i>	-ом, -ем
Жіночий рід	<i>сестрою, бабуся</i>	-ою, -єю
Множина	<i>студентами, олівцями, музеями, сестрами, вікнами, морями</i>	-ами, -ями

Завдання 8. Доповніть речення словами у формі орудного відмінка.

**Фен, праска, бритва, мило,
пилосмок, шампунь, міксер**

1. Голову миють (чим?) ... _____
2. Волосся сушать (чим?)... _____
3. Руки миють (з чим?)... _____
4. Він голиться (чим?)... _____

5. Сорочку прасують (чим?)... _____
6. Підлогу чистять (чим?)... _____
7. Крем збивають (чим?)... _____

Місцевий відмінок: на (у) кому? на (у) чому?

Чоловічий рід	<i>на студентів, в університеті, на олівці, в музеї</i>	-ові, -еві -і, -ї
Середній рід	<i>на вікні, на морі</i>	-і
Жіночий рід	<i>на сестрі, на бабусі</i>	-і
Множина	<i>на студентах, на олівцях, у музеях, на сестрах, на вікнах, на морях</i>	-ах, -ях

Завдання 9. Слова у дужках поставте у формі місцевого відмінка.

Зразок: Викладач пише на (дошка) — Викладач пише на дошці.

- Діти граються у (кімната). _____
- Він працює в (магазин). _____
- Книга лежить на (стіл). _____
- Він живе у (Київ). _____
- Його батьки живуть у (село). _____
- Її брат працює у (лікарня). _____
- Зошити лежать на (парта). _____
- Студент пише у (зошит). _____
- Мій брат живе у (Нігерія). _____
- Наш друг навчається в (університет). _____

Кличний відмінок

Кличний відмінок називає особу, до якої звертаються.

Чоловічий рід	Студенте! Володимире! Михайле! Батьку! Сину! Ігорю! Лікарю!	-е, -у (-ю)
Жіночий рід	Мамо! Сестро! Бабусю! Маріє! Вікторіє! Антоніно! Галино! Оль- го! Ірино! Валентино!	-о, -ю -є

Завдання 10. Прочитайте текст.

Мій будинок

Мене звать Юсуф. Я живу в Марокко в місті Рабат. Я мешкаю у приватному будинку разом з батьками. Він знаходиться недалеко від центру міста. Поряд з ним розташовані невеликі сусідські будинки.

Мій будинок цегляний, одноповерховий. Усередині будинку просторо. У будинку чотири кімнати (вітальня, дві спальні, кабінет), ванна кімната та кухня. Високо на стелях висять яскраві люстри. Прямо по коридору на підлозі лежить вовняна доріжка. Праворуч та ліворуч — по дві кімнати. У вітальні зазвичай ми зустрічаємо гостей. Там є великий, зручний диван та крісла, а також посеред кімнати стоїть великий стіл та стільці. Стіни прикрашені картинами.

У кімнаті батьків є ліжко, велика, простора шафа і телевізор, у моїй кімнаті — ліжко, стіл з комп'ютером, книжкова шафа та шафа для одягу і, звичайно, телевізор. Кабінет ми використовуємо як кімнату для гостей.

Наш будинок знаходиться на просторому дворі. Навколо будинку ростуть дерева і дуже багато квітів, тому що моя мама займається садівництвом. Також на території нашого двору є невеликі будівлі, у яких зберігаються різноманітні речі, які необхідні у господарстві.

Мені подобається мій будинок, я дуже сумую за ним, особливо коли від'їжджаю надовго з рідного дому.

Словник до тексту

будинок	підлога
будівля	праворуч
вітальня	прикрашати
використовувати	розташований
господарство	рідний
зручний	стеля
ліворуч	садівництво
ліжко	сумувати
мешкати	цегляний
одноповерховий	шафа
особливо	яскравий
приватний	вовняний

Завдання 11. Дайте відповіді на питання до тексту «Мій будинок».

1. У якому будинку живе Юсуф?
2. Скільки поверхів у будинку Юсуфа?
3. Скільки кімнат у будинку Юсуфа?
4. Які меблі є у вітальні?
5. Які меблі можна побачити у кімнаті батьків?
6. Для чого зазвичай використовують кабінет батьки Юсуфа?
7. Що росте навколо будинку Юсуфа?
8. Які ще будівлі є на території двору?
9. Що зберігається в цих будівлях?
10. Чи сумує Юсуф за своєю домівкою, коли від'їжджає надовго з рідного дому?

Завдання 12. Прочитайте текст «Моя кімната».

Моя кімната

Алі — студент медичного університету і живе в гуртожитку. Гуртожиток — це багатоповерховий будинок. Тут є багато кімнат. Студенти живуть в окремих кімнатах. У кімнаті Алі є ліжко, шафа, стіл, стільці. На підлозі лежить гарний килим. На стіні висить полиця. Тут є книги, зошити, ручки та фотографія сім'ї. На столі є ваза, чайник і чашки. Тут є також тарілка з печивом і цукерками. Біля стола стоять два стільці. У шафі є одяг: куртка, пальто, шапка, шарф, рукавиці, штани, светр. На стіні висить красива картина. На підвіконні стоїть вазон із квітами. У кімнаті чисто та затишно.

Словник до тексту

багатоповерховий	красивий
одяг	окрема (кімната)
печиво	полиця
тарілка	цукерки
чайник	

Завдання 13. Дайте відповіді на питання до тексту «Моя кімната».

1. Де навчається Алі?
2. Де він живе?
3. Що є в кімнаті Алі?

4. Які речі лежать на полиці?
5. Що на столі? Що біля столу?
6. Де висить картина?
7. Де стоїть вазон?
8. Яка кімната в Алі?

ТЕСТИ

1. Укажіть рядок, у якому всі іменники є назвами істот.
А. студент, брат, велосипедист, декан;
В. слон, мікроб, лівша, небо;
С. рука, суддя, товар, ластівка;
D. кущ, батько, жук, сестра;
Е. муха, мишеня, стіл, актор.
2. Укажіть рядок, у якому всі іменники є назвами неістот.
А. ворота, кит, єпископ, залік;
В. стіл, ручка, телефон, іспит;
С. мати, дочка, дівчина, дошка;
D. студентка, олівець, університет, день;
Е. людина, школяр, Київ, деканат.
3. У якому рядку є іменники тільки в однині?
А. мама, місто, син;
В. студентки, міста, інститути;
С. підручники, зошит, олівець;
D. столи, музеї, батько;
Е. очі, знання, стіл.
4. У якому рядку є іменники тільки у множині?
А. дім, кімната, ваза;
В. двері, окуляри, канікули;
С. хлопчик, маля, кава;
D. олівець, сад, оцінка;
Е. студенти, море, кафе.
5. Оберіть правильний варіант.
А. ВІН: дім, студенти, брат;
В. ВОНА: медицина, банк, сестра;
С. ВОНО: ліжка, батьки, студент;
D. ВОНИ: зошити, книги, друзі;
Е. ВОНА: бабуся, таблетка, море.

6. Укажіть рядок, у якому всі іменники жіночого роду.
А. вода, молоко, місяць;
В. дівчина, тітка, дошка;
С. море, декан, село;
D. ліжко, телевізор, чашка;
E. батько, син, чайник.
7. Укажіть рядок, у якому всі іменники чоловічого роду.
А. журнал, комп'ютер, клас;
В. мати, двері, кафе;
С. село, море, жінка;
D. телефон, ручка, місто;
E. книга, молоко, сонце.
8. Укажіть рядок, у якому всі іменники середнього роду.
А. година, дівчина, печиво;
В. море, місто, дерево;
С. брат, декан, мати;
D. морозиво, собака, садок;
E. ключі, папка, ручка.
9. Укажіть рядок, у якому іменники вживаються лише в однині.
А. Київ, кефір, любов;
В. канікули, батько, парк;
С. гроші, ворота, ножиці;
D. ресторан, двері, рукавиці;
E. їжа, кава, Суми.
10. Скільки відмінків іменників є в українській мові?
А. 6;
В. 8;
С. 3;
D. 7;
E. 4.

Тема 5

Займенник, його розряди.

Розмовні теми «Наша група», «Як я навчаюсь»

Словник до заняття

займенник	його
особовий	йому
я	її, їй
ми	його, йому

ТИ	нас, нам
ВИ	вас, вам, тебе, тобі
ВІН	їх, їм
ВОНА	присвійний
ВОНО	мій, моя, моє, мої
ВОНИ	його
МЕНЕ, МЕНІ	її
ВАШ, ВАША, ВАШЕ, ВАШІ	земляк
ТВІЙ, ТВОЯ, ТВОЄ, ТВОЇ	інженер
ЇХНІЙ, ЇХНЯ, ЇХНЕ, ЇХНІ	кухар
ПИТАЛЬНИЙ	лікар
ХТО	місце
ЩО	село
ЯКИЙ, КОТРИЙ	сонце
ЧИЙ	сусід
БІБЛІОТЕКА	товариш
ЖИТТЯ	

Займенник — це самостійна частина мови, яка означає особу, предмет, ознаку, але не називає їх.

В українській мові є кілька типів займенників. Вони відрізняються за значенням та за граматичними категоріями.

Займенник *Ви* може вживатися замість займенника *Ти* при шанобливому звертанні до незнайомих людей, до людей, старших за віком, до всіх посадових осіб.

Зверніть увагу!

Запам'ятайте!			
Я	ми	мій	наш
ти	ви	твій	ваш
він	вони	його	їхній
вона		її	
воно		його	

Завдання 1. Доповніть ряди іменників відповідно до роду.

Чоловічий рід: батько, _____

Жіночий рід: мама, _____

Середній рід: село, _____

Завдання 2. Утворіть множину від поданих іменників.

Сестра, кімната, книжка, брат, дід, університет, гуртожиток, море, село, стіл, клас, ручка, аудиторія, життя, сонце, сумка, їжа, любов, молоко.

Завдання 3. Дайте відповіді на питання.

Зразок:

— Де олівець? — Він на столі.

— Де мама? — Вона на роботі.

— Де студенти? — Вони на занятті.

1. Де ручка? — _____ у сумці.
2. Де студентка? — _____ в аудиторії.
3. Де дівчата? — _____ вдома.
4. Де викладач? — _____ у класі.
5. Де зошит? — _____ на столі.
6. Де олівець? — _____ у пеналі.
7. Де вазон? — _____ біля вікна.
8. Де двері? — _____ там.
9. Де дошка? — _____ на стіні.
10. Де книга? — _____ у сумці.

Зверніть увагу!

Займенники змінюються за відмінками.

Особові займенники

Н. в. хто?	я	ми	ти	ви	він	вона	вони
Р. в. кого?	мене	нас	тебе	вас	його (у нього)	її (у неї)	їх (у них)
Д. в. кому?	мені	нам	тобі	вам	йому	їй	їм
З. в. кого?	мене	нас	тебе	вас	його	її	їх
О. в. ким?	мною	нами	тобою	вами	ним	нею	ними
М. в. на кому?	на мені	на нас	на тобі	на вас	на ньому	на ній	на них

Завдання 4. Доповніть речення.

Зразок: У мене є ... зошит.

1. У мене є ... _____

2. У нас є ... _____

3. У нього є ... _____

4. У неї є ... _____

5. У тебе є ... _____

6. У вас є ... _____

7. У них є ... _____

Завдання 5. Перепишіть. Займенники, що в дужках, поставте в потрібному відмінку.

Зразок: *Йти до (він) — йти до нього.*

Запитав у (він), переказав через (вони), подивився на (вона), після (він), поважаю (вони), вчитися з (вони), цікавився (вони), розбудив (вона), розповів про (він), надіявся на (вони), скажу (вона), розмова з (вони), усміхнувся до (він), викликали (він), передав через (вона).

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Присвійні займенники

	Чий?	Чия?	Чис?	Чії?
Я	мій	моя	моє	мої
Ти	твій	твоя	твоє	твої
Він	його	його	його	його
Вона	її	її	її	її
Ми	наш	наша	наше	наші
Ви	ваш	ваша	ваше	ваші
Вони	їх (-ній)	їх (-ня)	їх (-не)	їх (-ні)

Завдання 6. Прочитайте і дайте відповіді на питання за зразком.

Зразок: Чий це дім? — Це мій дім. Він мій.

Чий це друг? — _____

Чия це машина? — _____

Чий це викладач? — _____

Чиє це ім'я? — _____

Чия це сестра? — _____

Чиє це вікно? — _____

Чий це зошит? — _____

Чий це тато? — _____

Чия це родина? — _____

Чиє це дерево? — _____

Чий це брат? — _____

Завдання 7. Замість крапок впишіть присвійні займенники.

Зразок: Це він. Це його ручка. Це його годинник.

1. Це я. Це ..... друг. Це ..... подруга. Це ..... вікно. Це ..... ручки.
2. Це ти. Це ..... пенал? Це ..... книга? Це ..... село? Це ..... друзі?
3. Це ми. Це ..... університет. Це ..... аудиторія. Це ..... життя. Це ..... батьки.
4. Це ви. Це ... .. син? Це ..... сестра? Це ..... прізвище? Це ..... діти?
5. Це вони. Це ..... малюнки. Це ..... книги. Це ..... фрукти. Це ..... гроші.

Завдання 8. Замість крапок впишіть присвійні займенники *мій, твій, наш, ваш, його, її, їхній*.

1. .... батько — лікар.
2. .... мати — викладач.
3. Це ..... сім'я.
4. Це ..... пенал.
5. .... сестра — студентка.
6. .... брат — вчитель.
7. .... друг — іноземець.
8. .... дідусь — інженер.
9. Це ..... книга.
10. Це ..... зошит.

Завдання 9. Поставте запитання до слів. Дайте заперечну відповідь.

Зразок: Книга.

Чия це книга? Це ваша книга?

Ні, це не моя (не наша) книга.

1. Зошит.
2. Ручка.
3. Подруга.
4. Університет.
5. Будинок.
6. Парта.
7. Брат.
8. Пальто.
9. Капелюх.
10. Батьки.
11. Туфлі.
12. Сорочка.

Завдання 10. Прочитайте текст.

Наша група

Мене звати Джон. Я навчаюся в Одеському національному медичному університеті на міжнародному факультеті у групі № 8. Наша група інтернаціональна, тому що студенти приїхали з різних країн. Мухаммад і Самір приїхали з Іраку, Ахмат — із Туреччини, Джессіка й Стелла — з Нігерії, Аза, Таллал і Ахмед — з Марокко, решта студентів — з Індії, а я — з Канади.

Усі студенти нашої групи різні. Ми познайомилися нещодавно, але встигли подружитися. Разом ми вивчаємо українську мову, анатомію людини, медичну хімію.

Після занять ми любимо гуляти містом, часто заходимо в маленьке кафе випити кави та з'їсти торт чи морозиво. Інколи ми відвідуємо музеї, а нещодавно були у театрі. Вечорами у гуртожитку або в бібліотеці ми разом готуємося до занять.

Мої друзі — добрі, привітні та розумні. Я дуже радий, що ми навчаємося разом.

Словник до тексту

готуватися до занять	привітний
гуляти містом	різний
добрий	інколи
їсти морозиво	нещодавно
пити каву	розумний

Завдання 11. Дайте відповіді на питання до тексту.

1. Хто такий Джон?
2. Де Джон навчається?
3. Чому група, у якій навчається Джон, інтернаціональна?
4. З яких країн приїхали студенти?
5. Коли студенти познайомились?
6. Які предмети вивчають?
7. Що роблять студенти після занять?

Завдання 12. Поставте замість крапок слова *мій, моя, моє, мої*.

Я студент (студентка). Це .....гуртожиток. Це ..... кімната. Ось ..... парта, ... ліжко. Тут ..... зошити та підручники. Це ..... тумбочка. Тут ..... речі.

Завдання 13. Поставте замість крапок слова *твій, твоя, твоє, твої*.

1. Це .....молоко?
2. Це .....сир?
3. Це .....сестра?
4. Це .....чай?
5. Це .....фрукти?
6. Де .....книга?

Завдання 14. Поставте замість крапок слова *мій, моя, моє, мої*.

1. Це .....гуртожиток.
2. Це .....будинок.
3. Тут .....шафи.
4. Де .....кімната?
5. Де .....ручка?
6. Де .....пальто?

Завдання 15. Поставте слова в дужках у правильних відмінках.

Зразок: Я читаю (він книга) — Я читаю його книгу.

1. Я взяв (твоя зошит). _____

2. Він отримав лист від (мій брат). _____
3. Ти побачив (її сестра). _____
4. У (вона) є іноземні подруги. _____
5. У (я) є молодша сестра. _____
6. У (мій брат) завтра буде екзамен. _____
7. Я зустріла (твоя матір). _____
8. Вона не бачила (твій брат). _____
9. Микола навчає (ваші діти). _____
10. На столі немає (мій олівець). _____
11. (Наші студенти) не було на занятті. _____
12. Він тримає (своя ручка). _____
13. Брат пише у (він зошит). _____
14. У (моя кімната) темно. _____
15. Галина зустріла (він) у бібліотеці. _____
16. Це (вони) кімната. _____
17. У (наша сусідка) немає світла. _____
18. Лікар написав (ви) рецепт ліків. _____
19. Студенти купили (він) подарунок. _____
20. Тетяна зустріла з (його друзі). _____

Зверніть увагу!

Відмінювання присвійних займенників

Від-мінки	Однина			Множина
	Чоловічий рід	Середній рід	Жіночий рід	
Н. в.	мій, моє / свій, своє / твій, твоє / наш, наше / ваш, ваше / їхній, їхнє		моя / своя / твоя / наша / ваша / їхня	мої / свої / твої / наші / ваші / їхні
Р. в.	мого / свого / твого / нашого / вашого / їхнього		моєї / своєї / твоєї / нашої / вашої / їхньої	моїх / своїх / твоїх / наших / ваших / їхніх
Д. в.	моєму / своєму / твоєму / нашому / вашому / їхньому		моїй / своїй / твоїй / нашій / вашій / їхній	моїм / своїм / твоїм / нашим / вашим / їхнім
З. в.	як Н. в. або Р. в.		як Н. в. або Р. в.	як Н. в. або Р. в.
О. в.	моїм / своїм / твоїм / нашим / вашим / їхнім		моєю / своєю / твоєю / нашою / вашою / їхньою	моїми / своїми / твоїми / нашими / вашими / їхніми
М. в.	на моєму / своєму / твоєму / нашому / вашому / їхньому		на моїй / своїй / твоїй / нашій / вашій / їхній	на моїх / своїх / твоїх / наших / ваших / їхніх

Зверніть увагу!

Присвійні займенники її, його, їх не змінюються.

Відмінювання питальних займенників

Відмінки	Хто?	Що?	Який? Яке?	Яка?	Які?	Чий? Чие?	Чия?	Чий?
Н. в.	хто?	що?	який?	яка?	які?	чий/чие?	чия?	чий?
Р. в.	кого?	чого?	якого?	якої?	яких?	чийого?	чией?	чийх?
Д. в.	кому?	чому?	якому?	якій?	яким?	чиєму/ чийому?	чийій?	чийім?
З. в.	кого?	що?	Н./Р. в.	яку?	яких?	Н./Р. в.	чию?	Н./Р. в.
О. в.	ким?	чим?	яким?	якою?	якими?	чийім?	чиейю?	чийіми?
М. в.	на кому?	на чому?	на якому?	на якій?	на яких?	на чие- му? на чи- йому?	на чи- ій?	на чи- їх?

Завдання 16. Прочитайте текст.

Як я навчаюся

Мене звати Асія. Я навчаюся у медичному університеті на міжнародному факультеті. Зараз я на першому курсі. Щодня у нас по чотири пари. Є лекції, практичні та семінарські заняття. Лекції проходять у великих та просторих лекційних аудиторіях, практичні та семінарські заняття — у невеликих, але дуже зручних.

Я завжди сиджу за першою партою. У всіх аудиторіях університету є парти, стільці, великі дошки, а також на стінах плакати. У нас багато предметів і викладачів.

Вчуся я досить непогано, спочатку було трохи складно, але згодом я звикла до університетського режиму. Мені подобається вивчати анатомію людини та гістологію, це складні предмети, тому я дуже багато часу проводжу у бібліотеці, для того щоб добре готуватись до занять. Ще я дуже люблю вивчати мови, тому із задоволенням відвідую заняття з української мови. Ми часто пишемо вправи, багато читаємо і складаємо діалоги.

Словник до тексту

відвідувати	задоволення
зараз	зручний
згодом	звикнути
міжнародний	подобатись
просторий	складний
складати	щодня

Завдання 17. Дайте відповіді на питання до тексту.

1. Де навчається Асія?
2. Скільки пар вона має щодня?
3. Де проходять заняття?
4. Де сидить Асія?
5. Які меблі є в аудиторіях?
6. Як вчиться Асія?
7. Які предмети їй подобаються?
8. Де Асія проводить багато часу?
9. Чи любить Асія вивчати мови?
10. Що студенти роблять на заняттях з української мови?

ТЕСТИ

1. Оберіть правильний варіант.
  - A. ЧИЙ?: наш, ваш, їхня;
  - B. ЧИЯ?: її, його, наше;
  - C. ЧИЄ?: моє, наше, ваша;
  - D. ЧИЇ?: їхні, ваш, його;
  - E. ЧИЯ?: її, його, наша.
2. Оберіть правильний варіант.
  - A. ЧИЙ?: наш, ваша, її, його;
  - B. ЧИЯ?: її, його, ваша, їхня;
  - C. ЧИЄ?: її, їхнє, наше, його;
  - D. ЧИЇ?: їхня, ваші, наші, мої;
  - E. ЧИЯ?: її, його, їхнє, ваша.
3. Підберіть займенник до слова «університет».
  - A. наш;
  - B. наша;
  - C. наше;
  - D. наші;
  - E. наша.
4. Виберіть рядок, у якому всі займенники чоловічого роду.
  - A. наш, ваш, мій;
  - B. моя, твоя, її;
  - C. її, його, їхнє;
  - D. мої, твої, їхні;
  - E. її, твоє, наші.

5. Виберіть рядок, у якому всі займенники жіночого роду.
- A. моя, твоя, ваша;
  - B. мій, твій, ваше;
  - C. моє, твоє, ваше;
  - D. мої, твої, ваші;
  - E. твій, мій, ваш.
6. Виберіть рядок, у якому всі займенники середнього роду.
- A. твоя, моя, наша;
  - B. твоє, моє, наше;
  - C. твій, мій, наш;
  - D. твої, мої, наші;
  - E. твоя, моя, наші.
7. Самостійна частина мова, яка означає особу, предмет, ознаку, але не називає їх — це ... .
- A. іменник;
  - B. дієслово;
  - C. займенник;
  - D. прикметник;
  - E. числівник.
8. Підберіть займенник до слова «країна».
- A. мій;
  - B. моя;
  - C. моє;
  - D. мої;
  - E. моє.
9. Підберіть займенник до речення «... група дуже дружня».
- A. мій;
  - B. наша;
  - C. свій;
  - D. мої;
  - E. ваше.
10. Знайдіть рядок з особовими займенниками.
- A. я, ти, вона;
  - B. його, він, ваша;
  - C. мій, наш, воно;
  - D. вони, ми, твоє;
  - E. її, я, вона.

Тема 6

Прикметник. Рід і число прикметників.

Розмовна тема «У магазині».

Текст «Супермаркет»

Словник до заняття

Вік	приємний
молодий	свіжий
молодший	Настрій
старий	веселий
старший	гарний
Розмір	нудний
великий	поганий
вузький	сумний
довгий	Характер
короткий	вихований
малий	вірний
широкий	добрий
Колір	лінивий
білий	мудрий
блакитний	наполегливий
жовтий	повільний
зелений	розумний
коричневий	тихий
рожевий	упертий
синій	хитрий
сірий	хороший
червоний	швидкий
чорний	Здоров'я
Смак	здоровий
гіркий	хворий
кислий	Ціна
смачний	дешевий
солодкий	дорогий
солоний	Інші характеристики
Запах	важкий
запашний	гарячий
неприємний	давній

зручний	холодний
легкий	цікавий
літній	Зовнішність
м'який	високий
новий	красивий
осінній	вродливий
світлий	низький
твердий	стрункий
темний	товстий
теплий	худорлявий

Прикметник — це самостійна частина мови, що виражає ознаку особи або предмета і відповідає на питання який? яка? яке? які?

Наприклад: новий викладач, синя ручка, велике місто, вірні друзі.

Завдання 1. До іменника доберіть правильну форму прикметника та підкресліть її.

Зразок: *сестра висока*

Сестра (високий, висока, високе, високі)

Село (великий, велике, велика, великі)

Батько (хороший, хороша, хороше, хороші)

Дівчата (струнка, стрункий, струнке, стрункі)

Погода (літній, літня, літнє, літні)

День (сонячний, сонячна, сонячне, сонячні)

Море (синій, синя, синє, сині)

Друг (вірний, вірна, вірне, вірні)

Завдання 2. Утворіть словосполучення.

Зразок: *новий магазин, нове пальто, нова річ*

Новий сумка, рік, пальто, словник, річ

Молодий жінка, людина, хлопець, лікар, батько

Старий людина, річ, фото, зошити, будинок

Холодний

погода, день, вода, сік, вечір

Важкий

завдання, сумка, предмет, робота, їжа

Завдання 3. Вивчіть українські назви кольорів.

Завдання 4. Дайте відповіді на питання.

Зразок: — Якого кольору небо?

— Небо блакитного кольору. / Небо блакитне.

1. Якого кольору трава? _____
2. Якого кольору сонце? _____
3. Якого кольору вишні? _____
4. Якого кольору крейда? _____
5. Якого кольору апельсин? _____
6. Якого кольору миша? _____
7. Якого кольору сливи? _____
8. Якого кольору земля? _____
9. Якого кольору бобер? _____
10. Якого кольору салат? _____
11. Якого кольору фіалки? _____

12. Якого кольору троянди? _____
13. Якого кольору згущене молоко? _____
14. Якого кольору бузок? _____
15. Якого кольору буває море? _____

Завдання 5. Дайте відповіді на питання.

Зразок: *Який це костюм? Це новий костюм.*

1. Яке це вікно? (великий) _____
2. Яка це сумка? (новий) _____
3. Яке це завдання? (важкий) _____
4. Яка це вправа? (легкий) _____
5. Який це чай? (гарячий) _____
6. Яке це фото? (старий) _____
7. Яка це погода? (холодний) _____
8. Яке це молоко? (теплий) _____

Завдання 6. Розкрийте дужки, поставте слова у правильній формі.

1. Я взяв у бібліотеці (цікава книга). _____
2. Я захоплююся (пригодницький фільм). _____
3. Я вже прочитав 5 (цікавий роман). _____
4. Мій знайомий порадив купити (нова посібник). _____
5. Він не любить пити гарячий чай з (цукор). _____

Антоніми — це слова з протилежним значенням.

Наприклад: великий — малий, швидкий — повільний, дешевий — дорогий.

Прикметники-антоніми

дешевий — дорогий	довгий — короткий
новий — старий	високий — низький
великий — маленький	вузький — широкий
гарний — поганий	світлий — темний
білий — чорний	легкий — важкий

Завдання 7. Напишіть антоніми до поданих словосполучень.

Зразок: *дорогий телефон — дешевий телефон*

Темна сукня — _____

Малий магазин — _____
Важка сумка — _____
Стара річ — _____
Гарний костюм — _____
Довге пальто — _____

Завдання 8. Заперечте твердження.

Зразок: — *Його кімната темна.*
— *Ні, вона не темна, вона світла.*

1. Ця книжка нова. _____
2. Її кімната дуже велика. _____
3. Цей чай теплий. _____
4. Ця вулиця широка. _____
5. Його батько високий. _____
6. Небо синє. _____
7. Це дороге пальто. _____

Завдання 9. Допишіть речення із прикметниками-антонімами.

Я веселий, а друг _____ .
Ця кімната світла, а та _____ .
Ця річка глибока, а та _____ .
Моя куртка дорога, а його _____ .
Спочатку почувся голосний дзвінок, а потім залунав _____ .

Словник до розмовної теми «У магазині»

**Загальні назви, дії та ознаки,
що стосуються торгівлі, вибору товарів**

вага	продаж
відчиняти	продукти
гроші	розмір
дешевий	товари
дорогий	ціна
зачиняти	черга
перерва	

Назви магазинів та відділів

бакалія	магазин
відділ	прилавок
вітрина	супермаркет
гастроном	універмаг
каса	

Назви осіб, які беруть участь у купівлі-продажу

касир
покупець
продавець

Назви дій при купівлі-продажу

брати (взяти)
вибирати (вибрати)
зважувати (зважити)
купувати (купити)
продавати (продати)

Назви виміру товару

банка	пакет
грам	пачка
десяток	півкілограма
кілограм	пляшка
коробка	штука
метр	

Назви продовольчих товарів

	<i>Бакалія</i>	
сіть		борошно
цукор		кава
чай		крупы
олія		

Гастрономія

ковбаса	сосиски
консерви	яйця

Кондитерські вироби

кекс	торт
печиво	цукерки
пиріжок	шоколад
тістечко	

Молочні продукти

йогурт	ряжанка
кефір	сир
масло	сметана
молоко	

М'ясні продукти

баранина	сало
курка	свинина
м'ясо	яловичина

Овочі

буряк	огірок
капуста	цибуля
картопля	часник
морква	помідор

Риба

оселедець	риба
-----------	------

Фрукти

апельсин	кавун
банан	лимон
виноград	яблука
груша	

Хлібо-булочні вироби

батон	булка
хліб	

Назви промислових товарів

Взуття

босоніжки	черевики
кросівки	чоботи
туфлі	

Головні убори

берет	хустка
капелюх	шапка

Канцтовари

блокнот	папір
гумка	папка
зошит	ручка
крейда	фарби
лінійка	олівець

Книгарня

карта	путівник
книга	поезія
підручник	проза
словник	

Одяг

блузка	сорочка
джинси	спідниця
костюм	сукня
краватка	шкарпетки
пальто	штани
плащ	

Парфумерія

зубна паста	одеколон
зубна щітка	парфуми
крем	помада
мило	шампунь

Постільна білизна

ковдра	подушка
наволочка	простирадло
підковдра	

Завдання 10. Прочитайте діалоги.

У магазині

Алі вранці вийшов з дому. Він не знав, де знаходиться магазин, тому вирішив спитати жінку, яку зустрів на вулиці.

— Скажіть, будь ласка, де знаходиться магазин?

— А який вам потрібен магазин?

— Універсальний, щоб і продовольчий, і кондитерський, і книжковий.

— Тут неподалік є супермаркет «Сільпо». Він універсальний, можна знайти все, що потрібно.

— О котрій годині він відкривається?

— Він працює з 8 ранку до 10 вечора, без перерви. Я можу вам показати дорогу, адже я також іду до супермаркету.

— Буду вам дуже вдячний.

Алі й жінка вирушили до супермаркету. Алі ще раз висловив жінці свою подяку й пішов робити покупки.

У супермаркеті його зустрів продавець і запропонував свою допомогу.

— Добрий день!

— Добрий. Вам візок потрібен?

— Ні, я візьму кошик, я не буду багато купувати.

— Де тут відділ кулінарії? Мені хотілося б купити тістечка, пиріжки.

— Проходьте праворуч.

— А на якому поверсі знаходяться подарунки чи сувеніри?

— На другому й на третьому. Вам ще щось з продуктів потрібно?

— Так, мені потрібні овочі та фрукти.

— Що саме? Давайте візьмемо зараз, щоб не повертатися!

— Я купуватиму моркву, пекінську капусту, цибулю, помідори та огірки, візьму яблука, полуниця та апельсинів.

— Добре. А подарунки ви для кого шукаєте? І що б вам хотілося придбати?

— Я хочу купити подарунки для своїх рідних, бо я скоро поїду додому.

— Добре, я вам допоможу, ходімо.

Розкажіть про те, як Ви ходили до магазину, за таким планом:

✓ З ким Ви ходили до магазину?

✓ Що Ви хотіли купити?

✓ Що Ви сказали продавцеві?

У кав'ярні

Юрій запросив Олену до кав'ярні.

— Олено, ти не погодишся зі мною повечеряти?

— Ні, Юрію, ввечері я зайнята. Краще поснідаємо чи пообідаємо разом.

Вони сіли за невеликий столик, вкритий білою скатертиною. На столі стояли келихи для вина, тарілки, лежали ножі, виделки та серветки.

До них підійшов офіціант.

— Що будете замовляти?

— Те, що замовить дівчина.

— Мені, будь ласка, картоплю «Фрі», курку з грибами, вишневий сік, а на десерт морозиво.

— Мені те саме.

— Ви будете пити каву чи чай?

— Дві кави з цукром, будь ласка.

- Смачного, Юрію!
- Дякую, Олено. Тобі теж. Офіціанте, наш рахунок, будь ласка!
- Прошу. Приходьте ще.
- Дякуємо.

Розкажіть про те, як Ви відвідали кав'ярню, за таким планом:

- ✓ Де й з ким ви були в кав'ярні?
- ✓ Що ви замовили?
- ✓ Які страви ви вперше спробували лише в Україні?
- ✓ Яка у вас національна кухня?

Завдання 11. Запам'ятайте вислови.

- Де знаходиться магазин?
- О котрій годині відчиняється універмаг?
- Коли працює магазин?
- Де знаходиться відділ...?
- Де можна купити ...?
- У вас є ...?
- Покажіть, будь ласка, ...
- Дайте мені, будь ласка, ...
- Скільки коштує ...?
- Можна приміряти ...?
- Який це розмір?
- Мені потрібні ...
- Загорніть, будь ласка.
- Станьте в чергу!

Завдання 12. Прочитайте текст.

Супермаркет

Недалеко від нашого гуртожитку є супермаркет. Він дуже великий і гарний. У ньому ми купуємо продукти. Там є два поверхи. На кожному поверсі є відділи або секції.

У секції «Молочні продукти» можна купити молоко, сир, сметану, кефір, масло, йогурт.

У секції «Хлібопродукти» можна придбати хліб, булочки, торти, печиво, різну випічку.

Картоплю, моркву, буряк, цибулю, капусту й помідори можна купити в овочевому відділі.

У відділі «Бакалія» ми купуємо борошно, цукор, сіль, різні крупи.

У відділі фруктів великий вибір — апельсини, виноград, банани, лимони, яблука.

У секції «Взуття» є капці, кросівки, чоботи, босоніжки, черевики.

У секції «Одяг» можна придбати речі для дітей і дорослих. Тут є шапочки, рукавички, верхній одяг на різні пори року, блузи, джинси, костюми, пальта, плащі, спідниці, сукні, штани, шкарпетки.

Книги, підручники, таблиці ми можемо купити у книжковому магазині або в секції «Книги».

Зошити, ручки, олівці, папір для комп'ютера, гумки, крейду купуємо у секції «Канцтовари».

У секції «Парфумерія» продають зубну пасту, крем, зубну щітку, мило, одеколон, парфуми, шампунь, помаду, гель для гоління.

У відділі «Сувеніри» ми купуємо подарунки до свят своїм рідним і друзям.

Завдання 13. Скажіть, що можна купити у відділі: а) «Хлібопродукти», б) «Молочні продукти», в) «Взуття», г) «Одяг», д) «Сувеніри», е) «Парфумерія».

Завдання 14. Скажіть, де можна купити: а) масло, сир, сметану; б) мило, шампунь, крем; в) хліб, батон, булки; г) сукні, джинси, штани; д) апельсини, банани, яблука?

Завдання 15. Дайте відповіді на питання за зразком.

Зразок: — *Скільки коштує цей фотоапарат? (54 грн 50 коп.). — Цей фотоапарат коштує п'ятдесят чотири гривні і п'ятдесят копійок.*

1. Скільки коштує ручка? (2 грн)

---

2. Скільки коштує цей костюм? (200 грн)

---

3. Скільки коштує ця сукня? (100 грн)

---

4. Скільки коштує лампа? (68 грн)

---

5. Скільки коштує сік? (4 грн)

---

6. Скільки коштує салат? (8 грн 90 коп.)

---

7. Скільки коштує тістечко? (3 грн 20 коп.)

---

8. Скільки коштує олія? (15 грн 70 коп.)

---

9. Скільки коштують макарони? (9 грн 40 коп.)

---

10. Скільки коштує риба? (30 грн)

Ступені порівняння прикметників

Звичайна форма прикметника	Вищий ступінь порівняння		Найвищий ступінь порівняння	
	Сильний	силь- <u>ні</u> щий	більш (менш) сильний	<u>най</u> силь- <u>ні</u> щий

Вищий ступінь порівняння

Вищий ступінь порівняння утворюється за допомогою суфікса *-іш* чи *-иш* перед закінченням, або за допомогою слів *більш*, *менш*. Наприклад:

розумний — розумніщий, більш (менш) розумний
молодий — молодіщий, більш (менш) молодий

Найвищий ступінь порівняння

Найвищий ступінь порівняння утворюється за допомогою префікса *най-*, який додається до форми вищого ступеня порівняння, або за допомогою слів *найбільш*, *найменш*, які додаються до звичайної форми прикметника. Наприклад:

розумний — найрозумніщий, найбільш (найменш) розумний
молодий — наймолодіщий, найбільш (найменш) молодий

У деяких прикметниках додавання суфікса вищого ступеня порівняння призводить до певних змін:

високий — вищий
швидкий — швидший
легкий — легший

Деякі форми вищого та найвищого ступенів порівняння не утворюються від простої форми прикметника.

добрий — кращий — найкращий
поганий — гірший — найгірший
великий — більший — найбільший
малий — менший — найменший

Завдання 16. Запам'ятайте ці слова.

Новий — новіший — найновіший
Гарний — гарніший — найгарніший
Смачний — смачніший — найсмачніший
Веселий — веселіший — найвеселіший
Теплий — тепліший — найтепліший
Сильний — сильніший — найсильніший
Легкий — легший — найлегший
Широкий — ширший — найширший
Швидкий — швидший — найшвидший
Дешевий — дешевший — найдешевший
Старий — старший — найстарший
Молодий — молодший — наймолодший
Далекий — дальший — найдальший
Довгий — довший — найдовший
Низький — нижчий — найнижчий
Дорогий — дорожчий — найдорожчий
Важкий — важчий — найважчий
Вузький — вужчий — найвужчий
Високий — вищий — найвищий

Завдання 17. Поставте подані в дужках прикметники у потрібній формі.

Зразок: *Цей будинок більший, ніж той.*

1. Цей будинок (великий, поганий), ніж той.

---

2. Ця книжка (цікава, нова), ніж та.

---

3. Наша кімната (світла, темна), ніж сусідня.

---

4. Те місто (давнє, гарнє), ніж це.

---

5. Ця страва (смачна, свіжа), ніж та.

---

6. Цей чоловік (веселий, добрий), ніж той.

---

7. Ця річ (хороша, дорога), ніж та.

---

8. Та вулиця (велика, широка), ніж ця.

Завдання 18. Опишіть себе, свою маму, батька, брата, сестру, друга або подругу.

Зразок: *Привіт! Мене звати Алі. У мене є старший брат. Його звати Хусейн. Він високий та худорлявий хлопець. У нього карі очі та чорне коротке волосся. Він дуже розумна та наполеглива людина.*

ТЕСТИ

1. Виберіть правильну антонімічну пару:
  - A. великий — більший;
  - B. холодний — мудрий;
  - C. легкий — дорогий;
  - D. теплий — тепліший;
  - E. високий — низький.
2. У якому рядку помилка у вживанні антонімів?
  - A. темна кімната — світла кімната;
  - B. важке завдання — легке завдання;
  - C. старша сестра — молодша сестра;
  - D. малий будинок — великий будинок;
  - E. гарячий чай — теплий чай.
3. У якому рядку усі прикметники вищого ступеня порівняння?
  - A. швидший, веселіший, гарний;
  - B. тихіший, далекий, вузький;
  - C. легший, вищий, дужий;

- D. менший, добрий, гірший;
E. дешевший, розумніший, більший.
4. Оберіть правильний варіант утворення вищого ступеня.
A. новий — новому;
B. хороший — хорошого;
C. гарний — гарячого;
D. красивий — красивому;
E. великий — більший.
5. Підберіть антонім до слова «холодний».
A. темний;
B. важкий;
C. дорогий;
D. маленький;
E. гарячий.
6. Яке словосполучення правильне?
A. старший сестра;
B. цікаве книжка;
C. веселий дівчина;
D. велике вікно;
E. рідні батько.
7. У якому рядку словосполучення у правильній формі?
A. наші батьки, темні вікна;
B. теплі море, наша гуртожиток;
C. тихим голос, всі студент;
D. його товариш, мої друг;
E. наше група, цікавий лекція.
8. Підберіть антонім до слова «високий».
A. хороший;
B. хворий;
C. важкий;
D. дорогий;
E. низький
9. Виберіть правильне речення: *Яка ціна?*
A. Як справи?
B. Скільки це коштує?
C. Як вас звати?
D. Скільки вам років?
E. Скільки це важить?

10. Оберіть правильний варіант.
- A. 2 копійка, 2 грам, 2 кілограм;
  - B. 3 копійок, 3 грамів, 3 кілограмів;
  - C. 20 копійок, 20 грамів, 20 кілограмів;
  - D. 1 гривні, 1 грами, 1 кілограми;
  - E. 4 гривня, 4 грамів, 4 кілограмів.

Тема 7

Дієслово. Часи дієслів. Теперішній, минулий, майбутній час. Розмовні теми «Мій робочий день», «Мій вихідний день»

Словник до заняття

бігати	їхати	слухати
брати	малювати	сміятися
виконувати	носити	снідати
відвідувати	обідати	спати
відпочивати	падати	співати
везти	піднімати	фарбувати
вечеряти	плакати	чистити
готувати	робити	читати
думати	розмовляти	шукати
друкувати	сидіти	
їсти	складати	

Дієслово — це самостійна частина мови, яка означає дію або стан предмета і відповідає на питання *що робити? що зробити?*

Початковою формою дієслова є неозначена форма (інфінітив), яка закінчується на *-ти*: *говорити, писати, малювати*.

Часи дієслова

	Теперішній час	Минулий час	Майбутній час
Я	читаю	читав	буду читати
Ти	читаєш	читав	будеш читати
Він	читає	читав	буде читати
Вона	читає	читала	буде читати
Воно	читає	читало	буде читати
Ми	читаємо	читали	будемо читати
Ви	читаєте	читали	будете читати
Вони	читають	читали	будуть читати

Теперішній час означає дію, яка відбувається постійно або в момент мовлення.

Наприклад: *Я снідаю зараз. Я ходжу до університету щодня.*

Минулий час означає дію, яка відбулася до моменту мовлення.

При творенні має такі суфікси: чоловічий рід -в- (читав), жіночий рід -а- (читала), середній рід -л- (читало), множина -л- (читали).

Майбутній час означає дію, яка відбуватиметься після мовлення про неї: *пишу, писатиму, буду писати.*

В українській мові розрізняють форми майбутнього часу доконаного і недоконаного виду.

Дієслова доконаного виду мають просту форму майбутнього часу: що зроблю? — *напишу, скажу.*

Дієслова недоконаного виду мають дві форми майбутнього часу: складну і складену — *говоритиму, буду говорити.*

Завдання 1. Запишіть речення, замість крапок вставте займенники.

Це Оксана. .... вчиться. Це Вадим. .... працює. Це студенти. .... готують сніданок. Це Мохаммад. .... чистить зуби і вмивається. Це Тетяна. .... читає журнал. Це викладачка української мови. .... говорить українською. .... слухає студентів. Це крісло. .... невелике і зручне.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!	
(I) іти	(I) розмовляти
(I) їхати	(I) відпочивати
(I) читати	(I) працювати
(I) малювати	(I) в'язати
(I) писати	(I) готувати
(I) грати	(I) снідати
(I) слухати	(I) вивчати
(I) співати	(I) танцювати
(II) стояти	(II) лежати
(II) сидіти	(II) чистити
(II) бігти	(II) вчити

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!	
(I) вчитися	(II) митися
(I) дивитися	(II) зачісуватися
(I) голитися	(II) одягатися
(II) вмиватися	(II) гратися

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

<u>РОЗМОВЛЯТИ</u>	
я розмовля <u>ю</u>	ми розмовля <u>ємо</u>
ти розмовля <u>єш</u>	Ви розмовля <u>єте</u>
він розмовля <u>є</u>	вони розмовля <u>ють</u>
розмовля <u>й!</u>	розмовля <u>йте!</u>
чита <u>ти</u>	співа <u>ти</u>
грати	мити
слухати	навчати
відповідати	одягати
відпочивати	вмивати

<u>СИДІТИ</u>	
я сиджу	ми сиди <u>мо</u>
ти сиди <u>ш</u>	Ви сиди <u>те</u>
він сиди <u>ть</u>	вони сидя <u>ть</u>
сиди!	сиди <u>ть!</u>
<u>ЧИСТИТИ</u>	
СИДІТИ — СИДЖУ	
ЧИСТИТИ — ЧИЩУ	

<u>СТОЯТИ</u>	
я стою	ми стої <u>мо</u>
ти стої <u>ш</u>	Ви стої <u>те</u>
він стої <u>ть</u>	вони стоя <u>ть</u>
стій!	стій <u>те!</u>

<u>РОБИТИ</u>	
я роблю	ми роби <u>мо</u>
ти роби <u>ш</u>	Ви роби <u>те</u>
він роби <u>ть</u>	вони робля <u>ть</u>
роби!	роби <u>ть!</u>
<u>ДИВИТИСЯ</u>	

<u>ПРАЦЮВАТИ</u>	
я працюю	ми працю <u>ємо</u>
ти працю <u>єш</u>	Ви працю <u>єте</u>
він працю <u>є</u>	вони працю <u>ють</u>
працю <u>й!</u>	працю <u>йте!</u>
малю <u>вати</u>	запиту <u>вати</u>
танцю <u>вати</u>	мати
готу <u>вати</u>	зачісу <u>вати</u>

<u>ІТИ</u>	
я іду	ми іде <u>мо</u>
ти іде <u>ш</u>	Ви іде <u>те</u>
він іде	вони іду <u>ть</u>
іди!	іди <u>ть!</u>
їхати	в'язати
писати	
Т — Д	
ХА — Д	
СА — Ш	
ЗА — Ж	

<u>ВЧИТИ</u>	
я вчу	ми вчи <u>мо</u>
ти вчи <u>ш</u>	Ви вчи <u>те</u>
він вчи <u>ть</u>	вони вча <u>ть</u>
вчи!	вчи <u>ть!</u>
біг <u>ти</u> (Г — Ж)	лежати

<u>ГОВОРІТИ</u>	
я говорю	ми говори <u>мо</u>
ти говори <u>ш</u>	Ви говори <u>те</u>
він говори <u>ть</u>	вони говори <u>ть</u>
говори!	говори <u>ть!</u>
<u>ГОЛИТИ</u>	

Завдання 2. Складіть одне речення з двох за зразком.

Зразок: — Я читаю добре. **Що** говорить викладач?
— Викладач говорить, **що** я читаю добре.

1. Ти слухаєш не уважно. Що говорить мама? 2. Ми розуміємо погано. Що говорить мій друг з Одеси? 3. Я розмовляю швидко. Що говорить Том? 4. Ви часто гуляєте. Що говорить декан? 5. Вона пише правильно. Що говорить викладач Оксана Петрівна?

Завдання 3. Прочитайте і запам’ятайте.

1. Ходити. — Я ходжу. Я вчора ходив. Я завтра піду.
2. Писати. — Я пишу. Я вчора писав. Я завтра буду писати.
3. Вчити. — Я вчу. Я вчив. Я буду вчити.
4. Лікувати. — Я лікую. Я вчора лікував. Я буду лікувати.
5. Купувати. — Я купую. Я вчора купував. Я буду купувати.
6. Читати. — Я читаю. Я вчора читав. Я буду читати.

Завдання 4. Запишіть подані слова у теперішньому, минулому і майбутньому часі.

Дивитися, говорити, писати, малювати, готувати, чистити, шукати, думати, дарувати, співати.

Завдання 5. Поставте дієслова у формі теперішнього часу.

1. Студенти (відвідувати) заняття.

---

2. Я (займатися) спортом.

---

3. Діти (гратися) на майданчику.

---

4. Він (готувати) сніданок.

---

5. Вона вільно (говорити) та (читати) українською.

Завдання 6. Поставте дієслова у формі жіночого роду минулого часу.

Говорити з другом, думати про батьків, їсти морозиво, писати листа, ходити на виставку, співати пісню, слухати музику, читати книжку, відвідувати лекцію, плавати у басейні, прибирати у кімнаті, чистити зуби, готувати сніданок, говорити по телефону, гуляти у парку.

Завдання 7. Напишіть дієслова у різних формах майбутнього часу.

Бігати, брати, відвідувати, вечеряти, говорити, гуляти, питати, зустрічати, співати, фарбувати, чистити.

Завдання 8. Прочитайте текст.

Мій робочий день

Щодня з понеділка до п'ятниці я **прокидаюся** рано вранці, **застеляю** ліжко і **йду** до ванної кімнати. Іноколи вранці я **приймаю** душ, але частіше лише **вмиваюся** і **чіщу** зуби. Після того я **одягаюся**, **зачісуюся**, **снідаю** і швидко **йду** до університету. Як правило, я **маю** щодня чотири пари. Зазвичай я **обідаю** після першої пари, рідко — після другої. Після четвертої пари я **завжди** спочатку трохи **гуляю**, а потім **іду** до бібліотеки. Я **вчуся** дуже добре, тому що **роблю** домашні завдання старанно і багато **працюю** в бібліотеці. Увечері я **приходжу** в гуртожиток, **вечеряю**, іноколи **дивлюся** телевізор або **розмовляю** з друзями. **Лягаю спати** завжди дуже пізно, а **прокидаюся** рано. Лише у вихідні я **сплю** довго: **лягаю спати** рано, а **прокидаюся** пізно.

Словник до тексту

щодня	прокидатися
приймати душ	одягатися
зачісуватися	гуляти
працювати	дивитися телевізор
лягати спати	прокидатися
іноколи	завжди

Завдання 9. Дайте відповіді на запитання до тексту.

1. О котрій годині прокидається автор?
2. Що він робить після того як прокидається?
3. Коли він іде до університету?
4. Коли він обідає?
5. Що автор робить після четвертої пари?
6. Як вчиться автор?
7. Що він робить увечері?
8. О котрій годині він лягає спати?

Завдання 10. Впишіть дієслова руху *йти, ходити* у формі теперішнього часу.

1. Він щодня ..... до університету.
2. Після заняття ми ..... в кафе.
3. У суботу мої друзі ..... до бібліотеки.
4. Іван ..... до своєї сестри.
5. Вони рідко ..... у басейн.

Завдання 11. Із поданими дієсловами складіть речення.

Бігати, плавати, носити, читати, говорити, купувати, пити, переходити, питати, їсти, лікувати, піднімати.

Завдання 12. Прочитайте текст.

Мій вихідний день

Хасан — студент медичного університету. Щодня він прокидається о 7 годині ранку, тому що о 8.30 починаються заняття в університеті. Хасан має один вихідний день — неділю.

У свій вихідний він може прокинутись пізніше, о 10 годині ранку. Як звичайно він вмивається, чистить зуби і робить ранкову зарядку. Після сніданку він дивиться телевизор, часом готується до занять на наступний тиждень.

Обідає Хасан зазвичай з друзями в улюбленому кафе. Після обіду вони трохи гуляють у парку або відвідують кінотеатр. Іноді вони ходять по магазинам, роблять покупки.

Увечері з 18 до 20 години Хасан готується до занять, читає книги, пише конспекти. О 10 годині вечора він спілкується з батьками у “Skype”. Лягає спати об 11 годині вечора.

Словник до тексту

вихідний
година
наступний
неділя
тиждень
щодня

Завдання 13. Дайте відповіді на питання до тексту.

1. Коли у Хасана вихідний?
2. О котрій годині прокидається Хасан у свій вихідний?

3. Що він робить коли прокидається?
4. З ким Хасан обідає?
5. Що Хасан з друзями роблять після обіду?
6. Коли Хасан готується до занять на наступний тиждень?
7. Як Хасан спілкується з батьками?
8. Коли він лягає спати?

ТЕСТИ

1. У якому рядку усі слова є дієсловами?
  - A. ходити, Одеса, подобатися;
  - B. сестра, думати, кохати;
  - C. знати, ранок, дорогий;
  - D. співати, говорити, стоматолог;
  - E. їхати, читати, знайомитися.
2. Знайдіть рядок з дієсловом у майбутньому часі.
  - A. читала;
  - B. буду читати;
  - C. читає;
  - D. читав;
  - E. прочитав.
3. Знайдіть речення у теперішньому часі.
  - A. Студент писав статтю.
  - B. Студент пише статтю.
  - C. Студент писатиме статтю.
  - D. Студент написав статтю.
  - E. Студент буде писати статтю.
4. Знайдіть правильну форму речення.
  - A. Вони повторюєш нові слова.
  - B. Вони повторюємо нові слова.
  - C. Вони повторюю нові слова.
  - D. Вони повторюють нові слова.
  - E. Вони повторює нові слова.

5. Речення «Він ходить до школи кожний день» належить до...
- A. Past Tense (минулий час).
  - B. Present Tense(теперішній час.
  - C. Future Tense (майбутній час).
6. У якому рядку всі слова є дієсловами?
- A. читати, грати, їхати;
  - B. лист, думати, любити;
  - C. знати, понеділок, дорогий;
  - D. танцювати, говорити, син;
  - E. Україна, ходити, мати.
7. Знайдіть правильно записане речення.
- A. Я вчитися в університеті.
  - B. Я вчишся в університеті.
  - C. Я вчимося в університеті.
  - D. Я вчуся в університеті.
  - E. Я вчитеся в університеті.
8. Знайдіть речення у минулому часі.
- A. Лікар писав рецепт.
  - B. Лікар писатиме рецепт.
  - C. Лікар пише рецепт.
  - D. Лікар буде писати рецепт.
  - E. Лікар напише рецепт.
9. Знайдіть дієслово майбутнього часу.
- A. читаю, говорив;
  - B. буду читати, читатиму;
  - C. ходжу, писала;
  - D. дивлюся, ходив;
  - E. написав, зроблю.
10. Знайдіть речення у майбутньому часі.
- A. Ми пишемо диктант.
  - B. Ми писали диктант.
  - C. Ми напишемо диктант.
  - D. Ми не писали диктант.
  - E. Ми не пишемо диктант.

Тема 8

Прислівник як частина мови. Вживання прислівників з іншими частинами мови. Розмовні теми «Подорож», «У готелі»

Словник до заняття

Прислівники часу

вчора	тому
сьогодні	завжди
завтра	часто
зараз	зазвичай
потім	іноді, час від часу
пізніше	рідко, зрідка
сьогодні ввечері	ніколи
прямо зараз	щодня
вчора ввечері	щотижня
сьогодні вранці	щомісяця
наступного тижня	щороку
вже	вдень
останнім часом	увечері
за останній час	вночі
скоро	взимку
негайно	восени
досі	навесні
ще	влітку

Прислівники місця

тут	ніде
там	вдома
он там	здалека
скрізь	усюди
будь-де	

Прислівник — це самостійна частина мови, яка виражає ознаку, дії, стану, ознаку іншої ознаки. Прислівник не змінюється ні за числами, ні за відмінками, не має роду і відповідає на питання як? де? звідки? наскільки? якою мірою?

Наприклад: швидко йти, дуже гарний, кава по-турецьки.

голяка	раніше	силоміць
тимчасово	тонше	до ладу, ясно
щиро	менше	учетверо
струнко	навмисне	ближче
навідліт	навшпиньки	нижче
наопашки	даремно, марно	вище

Завдання 1. Утворіть речення з прислівниками *весело, холодно, тепло, чисто.*

Завдання 2. Прочитайте та порівняйте слова в 2 та 4 стовпчиках.

Питання	Приклад	Питання	Прислівники
(який?)	<i>Швидкий</i>	(як?)	<i>Швидко</i>
(скільки?)	<i>Троє</i>	(наскільки?)	<i>Утроє</i>
(який?)	<i>Частий</i>	(як?)	<i>Часто</i>
(що?)	<i>День</i>	(коли?)	<i>Удень</i>
(котрий?)	<i>Перший</i>	(як?)	<i>По-перше</i>
(що?)	<i>Вечір</i>	(коли?)	<i>Увечері</i>
(який?)	<i>Традиційний</i>	(як?)	<i>Традиційно</i>
(який?)	<i>Український</i>	(як?)	<i>По-українськи</i>
(який?)	<i>Арабський</i>	(як?)	<i>По-арабськи</i>
(який?)	<i>Французький</i>	(як?)	<i>По-французьки</i>

Завдання 3. Прочитайте. Поставте запитання до виділених слів.

М'яч вдарив його **в бік** — він подивився **вбік**.

Я поспішав **на зустріч** — **назустріч** мені йшли люди.

Я підходив **до дому** — ми поверталися **додому**.

Завдання 4. Прочитайте словосполучення. Складіть з ними речення.

Прокинутися вночі, сказати вранці, купити вдень, приїхати взимку, проводити навесні, організувати восени, співати сьогодні, читати завжди.

Антоніми — це слова з протилежним значенням.
Наприклад: багато — мало, весело — сумно.

Прислівники-антоніми

дешево — дорого	довго — коротко
гарно — погано	високо — низько
легко — важко	вузько — широко

Завдання 5. Згадайте прислівники-антоніми.

Далеко — близько   швидко — повільно
Високо — низько   ретельно — недбало
Праворуч — ліворуч   добре — погано
Широко — вузько   зверху — знизу

Завдання 6. Складіть речення з прислівниками-антонімами (*див. завдання 5*).

Завдання 7. Прочитайте. Зверніть увагу на прийменники та сполучники, які вживаються разом із прислівниками, підкресліть їх.

Мій університет знаходиться близько від мого гуртожитку.

Гори знаходяться далеко від нашого міста.

Вулиці розташовані паралельно.

Праворуч від бібліотеки розташований читальний зал.

На фотокартці ліворуч від мене мій брат.

Він бігає швидше за мене.

Вони стрибають вище, ніж я.

Моя сестра нижча від мене.

Вона знає це краще за нього.

Завдання 8. Прочитайте речення. З'ясуйте значення виділених прислівників.

Я мимоволі подивився у вікно, почувши, як зупиняється авто.

Алі не склав сесію. Згарячу батько сказав йому багато образливих слів.

Вранці сусід питав мене, котра година, але я спросоння нічого не зрозумів.

Я **швидко** біг на вокзал, тому що боявся запізнитися на потяг.

Дівчина **ретельно** підготувалася до іспиту.

Завдання 9. Прочитайте діалог. Складіть власний за поданим зразком.

— Вам подобається ваша кімната?

— Так. Вона затишна й тепла.

— Що знаходиться у вашій кімнаті?

— Чудові нові меблі: канапа, стільці, стіл. На столі стоїть комп'ютер.

— У вашій кімнаті є вікна?

— Звичайно, а на підвіконні я поставила квіти. Заходьте до мене в гості.

— Дякую, обов'язково завітаю.

Словник до розмовної теми «У готелі», «Подорож»

Назви дій, що стосуються подорожі

подорожувати	вирішувати
допомагати	заповнити
поселити	приносити
подобатися	замовляти
побачити	насолоджуватися
відвідувати	роздивлятися
нагадати	

Загальні назви та ознаки, що стосуються подорожі

готель	розташований
на березі	затишний
багато	країна
найчастіше	заздалегідь
квиток	літак
цікаво	хвороба
відпустка	руїни
інший	живописний
крамниця	мешканці
зазвичай	більшість
мандрівники	саморобні

Завдання 10. Прочитайте тексти.

У готелі

Минулого літа Ахмед подорожував. Він був у Криму. Ялта — дуже гарне місто. Хлопець вирішив жити в готелі. Він розташований на самому березі Чорного моря. Дівчина-адміністратор завжди лагідно посміхалася гостям. Вона допомогла Ахмеду заповнити необхідні документи. Хлопця поселили в затишному номері на другому поверсі. Щоранку йому приносили сніданок до кімнати та прибирали її. Ахмеду дуже сподобалося жити в цьому готелі.

Подорож

Мільйони людей у всьому світі проводять свою відпустку, подорожуючи. Вони подорожують, щоб побачити інші країни і континенти, сучасні міста і руїни стародавніх міст, вони подорожують, щоб насолодитися живописними місцями, або просто для зміни умов. Завжди цікаво відкрити щось нове, побачити інший спосіб життя, зустріти різних людей, скуштувати різну їжу, послухати різні музичні ритми і зробити багато фотографій.

Тим, хто живе за містом, подобається їздити у велике місто і проводити свій час, відвідуючи музеї і художні галереї, роздивляючись вітрини крамниць і обідати в екзотичних ресторанах. Міські мешканці зазвичай люблять тихий відпочинок в селі або в горах чи біля моря, гуляючи, купаючись і засмагаючи на сонці.

Більшість мандрівників беруть з собою фотоапарат або відеокамеру і знімають все, що цікавить їх — визначні пам'ятки міста, старі церкви і замки, види гір, озер, долин, рівнин, водопадів, лісів, різні види дерев, квітів і рослин, тварин і птахів.

Пізніше, можливо, декілька років опісля, фотографії та саморобні фільми нагадають їм про щасливий час, який вони проводили колись.

Я дуже часто подорожую. Ще маленьким я з татом був у багатьох містах своєї країни, у Туреччині та в Сирії. Коли став студентом, найчастіше їду до України. Щоб не замовляти заздалегідь квиток на літак, я вирішив пливти на пароплаві. Було б дуже цікаво, якби не моя морська хвороба. Мій тато пообіцяв, що літом ми з родиною поїдемо до Тунісу. Я хочу побачити нові для мене міста і гарні місця цієї країни.

Розкажіть про те, як Ви подорожували, за таким планом:

Де й з ким ви подорожували?

Які країни сподобалися найбільше?

Які міста рекомендуєте відвідати у вашій країні?

Завдання 11. Прочитайте діалог.

— Ви вперше в Україні?

— Ні, я вже бував тут тричі.

— А в яких містах?

— У Києві, Львові, Івано-Франківську, Полтаві.
 — А цього року?
 — Цього року мав чудову туристичну програму. Побачив багато гарних місць.
 — Яке місто Вам найбільше до душі?
 — Дуже люблю Київ і Львів. У кожного з них своє неповторне обличчя. Київ — урочистий, зелено-каштановий, із золотими маківками церков. Львів — романтичний та таємничий. Проте я також люблю багато інших міст. Адже Україна настільки різноманітна — згадайте Одесу, Миколаїв, Луганськ, Чернігів, Луцьк. А скільки гарних маленьких містечок і сіл, з їхнім неповторним колоритом, своєрідною архітектурою, мальовничою природою! Щоразу відкриваю для себе Україну заново!

Ступені порівняння прислівників

Звичайна форма прислівника	Вищий ступінь порівняння		Найвищий ступінь порівняння	
	сильно	сильні <u>ше</u>	більш (менш) сильно	<u>най</u> сильні <u>ше</u>

В українській мові, як і в російській, прислівники на -о, -е, утворені від якісних прикметників, здатні мати ступені порівняння: вищий та найвищий.

Вищий ступінь порівняння

Форми вищого ступеня утворюються в українській мові за допомогою суфіксів -ш-, -іш-: тихо — тихше, тихіше, скоро — скоріше.

У деяких говірках кінцеве -е може зникати: раніш, скоріш, менш, миліш.

При утворенні форм вищого ступеня за допомогою суфікса -ш- відбуваються такі фонетичні зміни:

- 1) суфікси -к, -ок-, -ек- випадають: солодко — солодше, глибоко — глибше;
- 2) приголосні г, ж, з в поєднанні з ш- змінюються на -жч-: дорого — дорожче, (але: довго — довше), близько — ближче, важко — важче;
- 3) приголосний з в поєднанні з ш- змінюється на щ [шч]: високо — вище.

Найвищий ступінь порівняння

Форми найвищого ступеня утворюються шляхом приєднання до форми вищого ступеня префікса най-: найкраще, найдорожче, найближче.

Деякі прислівники утворюють ступені порівняння від інших основ: погано — гірше, найгірше, добре — краще, найкраще, мало — менше, найменше.

Завдання 12. Запам'ятайте ці слова.

Смачно — смачніше — найсмачніше
Весело — веселіше — найвеселіше
Тепло — тепліше — найтепліше
Сильно — сильніше — найсильніше
Легко — легше — найлегше
Широко — ширше — найширше
Швидко — швидше — найшвидше
Дешево — дешевше — найдешевше
Довго — довше — найдовше
Низько — нижче — найнижче
Дорого — дорожче — найдорожче
Важко — важче — найважче
Вузько — вужче — найвужче
Високо — вище — найвище

ТЕСТИ

1. Прислівник — це:

- A. самостійна частина мови, яка виражає дію;
- B. самостійна частина мови, яка виражає ознаку, дії, стану, ознаку іншої ознаки;
- C. службова частина мови, яка поєднує частини речення;
- D. службова частина мови, яка надає реченню, або окремим його членам, додаткових смислових та модальних відтінків значення;
- E. самостійна частина мови, яка виражає ознаку предмета.

2. Прислівник відповідає на питання:

- A. скільки? котрий?
- B. як? де? звідки? наскільки?
- C. де? звідки? котрий?
- D. що? наскільки? якою мірою?
- E. який? де? наскільки?

3. Знайдіть речення з прислівником.

- A. Вона йшла назустріч вітру.
- B. Він підходив до дому.
- C. Вони жили поруч.
- D. М'яч вдарив його в бік.
- E. Я серед вас найсильніший.

4. Тільки прислівники часу в рядку:
- A. зараз, швидко, влітку;
  - B. сьогодні, вранці, скрізь;
  - C. сьогодні, ввечері, вгорі;
  - D. наступного тижня, поруч, весело;
  - E. вчора, ввечері, взимку.
5. Знайдіть правильне твердження:
- A. прислівник змінюється за числами;
  - B. прислівник — це службова частина мови;
  - C. прислівник не змінюється ні за числами, ні за відмінками, не має роду;
  - D. прислівник не має ступенів порівняння;
  - E. прислівник відповідає на питання *який?*
6. Виберіть правильну відповідь на питання: Звідки ви приїхали?
- A. Я приїхала сьогодні.
  - B. Я приїхав навчатися.
  - C. Я з Ізраїлю.
  - D. Я лікар.
  - E. Я приїхав давно.
7. Правильно утворено вищий ступінь порівняння прислівників у рядку:
- A. глибоко — глибочіше;
  - B. високо — висше;
  - C. тихо — тихше;
  - D. гарно — гірше;
  - E. низько — низче.
8. Неправильно утворено найвищий ступінь порівняння прислівників у рядку:
- A. смачно — найсмачніше;
  - B. довго — найдовгіше;
  - C. весело — найвеселіше;
  - D. тепло — найтепліше;
  - E. сильно — найсильніше.
9. Підберіть антонім до слова «важко»:
- A. швидко;
  - B. радісно;
  - C. тяжко;
  - D. гарно;
  - E. легко.

10. Виберіть правильну антонімічну пару:

- А. високо — близько;
- В. весело — смішно;
- С. вчора — зранку;
- Д. вночі — вдень;
- Е. холодно — холодніше.

Тема 9

Числівник. Кількісні, збірні та порядкові числівники. Особливості прочитання дат українською мовою. Розмовні теми «Котра година?», «Дати і числа»

Словник до заняття

дата
порядкові числівники
кількісні числівники
збірні числівники
родовий відмінок
година
рік
роки
число
хвилина

Числівник — це частина мови, яка означає число, кількість предметів або порядок предметів при лічбі та відповідає на питання скільки? який?: три стільці, третій стілець.

Усі числівники змінюються за відмінками, а деякі також за родами і числами.

За значенням числівники поділяються на якісні та порядкові.

Якісні числівники означають число або кількість предметів і відповідають на питання скільки?: три плюс два, десять книг.

Порядкові числівники означають порядок предметів при лічбі та відповідають на питання який? (яка? яке? які?): п'ятий стіл, сьома ніч.

Дати і числа

В українській мові дату записуємо у такому порядку: число, місяць, рік.
10.04.2018 — 10 (число), 04 (номер місяця), 2018 (рік).

При написанні дат в українській мові використовуємо порядковий числівник середнього роду у називному відмінку та назву місяця у Родовому відмінку.

10.04 — десяте (порядковий числівник у середньому роді) квітня (назва місяця у Родовому відмінку).

Роки

Роки в українській мові вимагають прочитання усіх елементів окремо (тисячних, сотих, десятих). Використовуємо кількісні числівники, останній — порядковий.

— Якщо немає тисячних, читаємо:

325 рік — триста двадцять п'ятий рік;

708 рік — сімсот восьмий рік

— Якщо є тисячні, читаємо:

1991 — одна тисяча дев'ятсот дев'яносто перший рік;

2018 — дві тисячі вісімнадцятий рік

Завдання 1. Прочитайте числівники (кількісні, порядкові).

0 — нуль, нульовий

1 — один, перший(-е, -а),

6 — шість, шостий(-а)

одне, одна

2 — два, дві, другий(-а)

7 — сім, сьомий(-а)

3 — три, третій(-я)

8 — вісім, восьмий(-а)

4 — чотири, четвертий(-а)

9 — дев'ять, дев'ятий(-а)

5 — п'ять, п'ятий(-а)

10 — десять, десятий(-а)

11 — одинадцять

16 — шістнадцять

12 — дванадцять

17 — сімнадцять

13 — тринадцять

18 — вісімнадцять

14 — чотирнадцять

19 — дев'ятнадцять

15 — п'ятнадцять

20 — двадцять

21 — двадцять один

50 — п'ятдесят

22 — двадцять два

60 — шістдесят

30 — тридцять

70 — сімдесят

31 — тридцять один

80 — вісімдесят

40 — сорок

90 — дев'яносто

41 — сорок один

100 — сто

200 — двісті	500 — п'ятсот	800 — вісімсот
300 — триста	600 — шістсот	900 — дев'ятсот
400 — чотириста	700 — сімсот	1000 — тисяча

Завдання 2. Прочитайте номери телефонів.

102 — міліція
103 — швидка допомога
109 — довідка по місту
15-59 — довідка
723-64-57 — Одеський національний медичний університет

Завдання 3. Запишіть дати словами.

24.08.1991	9.11.2000
9.03.1814	14.10.2017
22.01.1921	28.06.1996

Завдання 4. Прочитайте числівники.

Один студент — одна викладачка — одне вікно.

Два столи — дві руки — два вікна.

Три ручки — три студенти — три місяці.

Перший студент читає. Друга студентка пише. Третє місце.

Четверті туфлі. П'ята пара. Шостий день. Сьоме число місяця.

**1 (перше) вересня — День знань, 7 січня — Різдво Христове,
8 березня — Міжнародний жіночий день, 9 травня — День Перемоги,
1 січня — Новий рік.**

Завдання 5. Прочитайте числівники.

11 одинадцятий	10 десятий	100 сотий
12 дванадцятий	20 двадцятий	200 двохсотий
13 тринадцятий	30 тридцятий	300 трьохсотий
14 чотирнадцятий	40 сороковий	400 чотирьохсотий
15 п'ятнадцятий	50 п'ятдесятий	500 п'ятисотий
16 шістнадцятий	60 шістдесятий	600 шестисотий
17 сімнадцятий	70 сімдесятий	700 семисотий
18 вісімнадцятий	80 вісімдесятий	800 восьмисотий
19 дев'ятнадцятий	90 дев'яностий	900 дев'ятисотий
Котра година?		

дев'ята
година

чверть
на дванадцяту

за двадцять
сьома

перша година

О котрій годині?

О вісімнадцятій
тридцять п'ять

Опівдні

Опівночі

О двадцятій
п'ятдесят

Запам'ятайте.

Котра година?

П'ять на сьому

хвилини

години

Двадцять на першу

хвилини

години

За десять третя

хвилини

години

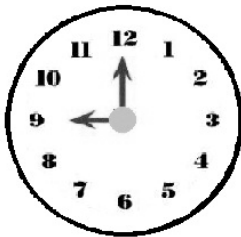

За двадцять п'ята

хвилини

години

Запам'ятайте.

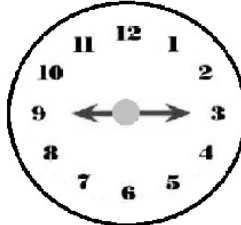
Котра година?

дев'ята година

десята година

перша година

шістнадцята година

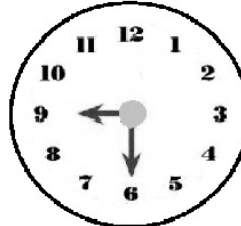

чверть на десяту

чверть на першу

чверть на восьму

чверть на одинадцятую

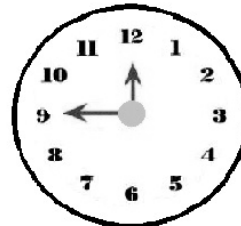

опів на десяту

опів на третю

опів на шосту

опів на сьому

за чверть дванадцята

за чверть восьма

за чверть дев'ята

за чверть четверта

О котрій годині?

о дев'ятій годині

о десятій годині

о першій годині

о шістнадцятій годині

о дев'ятій п'ятнадцять

о дванадцятій п'ятнадцять

о сьомій п'ятнадцять

об одинадцятій п'ятнадцять

о дев'ятій тридцять

о другій тридцять

о п'ятій тридцять

о шостій тридцять

об одинадцятій сорок п'ять

о сьомій сорок п'ять

о восьмій сорок п'ять

о третій сорок п'ять

Завдання 6. Складіть діалоги за малюнками.

Зразок: — Котра година?

— Десята тридцять.

Завдання 7. Доповніть діалоги.

— О котрій годині чекати на тебе?

— О ... _____

— О котрій годині ти закінчиш роботу?

— О ... _____

— О котрій годині ти прийдеш на тренування завтра?

— О ... _____

ТЕСТИ

1. Кількісні числівники відповідають на питання:
А. скільки?
В. який? яка? яке?
С. хто? що?
2. Порядкові числівники відповідають на питання:
А. чий? чия? чие?
В. хто? що?
С. котрий? котра? котре?
3. Знайдіть кількісні числівники:
А. п'ять, вісімнадцять, сто;
В. двадцять перший, двадцятий, сорок другий;
С. один, другий, шість;
D. двадцять, один, другий;
Е. сто, два, восьмий.

4. Визначте правильний варіант.
- A. п'ятдесят п'ятий студентом;
  - B. вісімнадцять кілометр;
  - C. тридцять шість років;
  - D. двадцять один дні.
5. Знайдіть порядкові числівники.
- A. другий поверх, перший рік, тринадцятий день;
  - B. шість зошитів, сорок п'ять столів, дванадцять дівчат;
  - C. один день, дванадцять дівчат, перше травня;
  - D. перше побачення, одна година, дві парти.
6. Укажіть рядок, в якому всі слова означають число.
- A. вісім, алфавіт, буква;
  - B. два, три, шість;
  - C. брат, сестра, батько;
  - D. аналіз, студент, викладач;
  - E. десять, вітер, два.
7. Знайдіть рядок, у якому є зайвий знак.
- A. 1, 7, 8, 0;
  - B. 2, 6, 1, 9;
  - C. е, 9, 8, 7;
  - D. 5, 9, 8, 6;
  - E. 3, 6, 2, 0.
8. У якому рядку є правильна відповідь на питання *Котра година?*
- A. тридцять пів шоста;
  - B. шоста година;
  - C. восьма за сьомий;
  - D. сьома по шість;
  - E. десять на восьму.
9. У якому рядку правильно записано рік.
- A. тисяча вісімсот двадцять сім рік;
  - B. дві тисячі вісімнадцятий рік;
  - C. тисяча дев'ятсот два рік;
  - D. дві тисяча десять рік;
  - E. тисяча вісімсот двадцять два рік.
10. У якому рядку є правильна відповідь на питання *Котра година?*
- A. десять хвилин по першій;
  - B. вісім за десять;
  - C. десять за шість;
  - D. сто на три;
  - E. шість для десятої.

Тема 10

Дні тижня, місяці, пори року. Розмовні теми «Пори року», «Клімат України»

Словник до заняття

безхмарно	мороз
блакитний	мряка
блискавка	повінь
буря	погода
веселка	розпускатися
відлига	роса
вітряно	рослина
грім	снігопад
град	сонячно
гроза	спека
день тижня	танути
дощ	туман
завірюха	хмара
квітка	хмарно
листопад	явище

ДНІ ТИЖНЯ

Понеділок	П'ятниця
Вівторок	Субота
Середа	Неділя
Четвер	

Тиждень має 7 днів. Ми працюємо лише п'ять днів: від понеділка до п'ятниці. Субота і неділя — вихідні дні.

Завдання 1. Дайте письмові відповіді на питання.

1. Який сьогодні день тижня?

---

2. Який день тижня буде завтра?

---

3. Який день тижня буде післязавтра?

---

4. Який день тижня був учора?

---

5. Який день тижня був позавчора?

Зверніть увагу!

- у (в) понеділок
- у (в) вівторок
- у (в) середу
- у (в) четвер
- у (в) п'ятницю
- у (в) суботу
- у (в) неділю

Завдання 2. Доповніть речення.

1. Перший день тижня в Україні — _____.
2. Останній робочий день — _____.
3. У _____ я прокидаюся об 11.00.
4. У _____ я ходжу на заняття до університету.
5. У нас немає відпрацювань з української мови в _____.
6. У _____ ми повинні готуватися до занять.
7. У _____ я ходжу гуляти зі своїми друзями.
8. У _____ я телефоную батькам.

МІСЯЦІ

Січень	Липень
Лютий	Серпень
Березень	Вересень
Квітень	Жовтень
Травень	Листопад
Червень	Грудень

Коли?		Коли?	
влітку	у січні	у травні	у вересні
взимку	у лютому	у червні	у жовтні
навесні	у березні	у липні	у листопаді
восени	у квітні	у серпні	у грудні

**Є чотири пори року: зима, весна, літо, осінь.
Зима має три місяці: грудень, січень, лютий.
Весна має три місяці: березень, квітень, травень.
Літо має три місяці: червень, липень, серпень.
Осінь має три місяці: вересень, жовтень, листопад.**

Завдання 3. Прочитайте текст.

В Україні помірний клімат. Взимку рідко буває багато снігу. Морози теж не дуже сильні. У цю пору року часто бувають тумани. Найкоротший місяць року — лютий. Взимку діти можуть кататися на лижах чи санчатах, гратися в сніжки.

Після зими наступає весна. Перший весняний місяць — березень. У березні завжди багато дощів. Коли хочете прогулятися надворі, ви повинні брати з собою парасольку. У квітні погода у нас тепла і м'яка. Цвітуть квіти, світить сонце, а студенти повинні слухати лекції. Дуже красиво в Україні у травні, коли цвітуть сади. Повітря стає дуже запашним. У травні ви можете поїхати куди-небудь на екскурсію.

Літо в Україні сухе і спекотне. Рідко іде дощ, частіше погода сонячна. В останній місяць літа — у серпні — українці повинні починати збирати урожай у садах і на городках.

На зміну красивому і теплову літу приходить осінь. Восени лістя на деревах червоне, жовте, коричневе. Знову часто йдуть дощі. У листопаді лістя з дерев осипається. Дні стають сірі, холодні та похмурі. Ви повинні тепло одягатися, щоб не застудитися.

Словник до тексту

помірний	мороз
туман	кататися на лижах
санчата	гратися в сніжки
наступати	дощ
прогулюватися	надворі
парасолька	м'який
погода	цвісти
запахний	повітря
куди-небудь	сухий
останній	перший
починати	збирати
урожай	сад
город	на зміну
осипатися	похмурий
застудитися	сонячний

Завдання 4. Дайте відповіді на питання.

1. В яку пору року часто бувають тумани?
2. Який місяць року найкоротший?
3. Яка погода у квітні?
4. Коли цвітуть сади?
5. Яке в Україні літо?
6. Яке листя на деревах восени?
7. Що діти можуть робити взимку?
8. Що ви повинні робити, коли хочете прогулятися надворі у березні?
9. Чому у квітні студенти не хочуть сидіти в задушливих аудиторіях?
10. Що ви можете зробити у травні?
11. Що українці повинні починати робити у серпні?
12. Чому восени ви повинні тепло одягатися?

Завдання 5. Визначіть пору року у кожному реченні.

Зразок: *Стало холодно — зима.*

1. Розтанув сніг — _____
2. Випав сніг — _____
3. Птахи відлетіли у теплі краї — _____
4. Сонце світить яскравіше — _____
5. Розпочався листопад — _____
6. Починають розпускатися дерева та квіти — _____
7. Стає все тепліше, буває спека — _____
8. У небі хмарно — _____
9. Небо блакитне і безхмарне — _____
10. Замерзають річки — _____

Завдання 6. Дайте відповіді на питання.

1. У якому місяці розпочинається навчання в університеті?
2. Який місяць розпочинає рік?
3. У якому місяці ви народилися?
4. Який місяць є останнім у році?

5. Коли розпочинаються ваші канікули?
6. Як називається другий місяць весни?
7. Скільки місяців у кожній порі року?
8. Як називається дев'ятий місяць року?
9. Як називається шостий місяць року?
10. Який місяць на календарі сьогодні?
11. Яке слово є назвою місяця і назвою природного явища?

Завдання 7. Прочитайте речення.

1. Весна — чудова пора року.
2. Інколи влітку буває дуже спекотно.
3. Восени дні стають коротшими, а ночі — довшими.
4. Зима — холодна пора року.
5. Взимку діти люблять ліпити снігову бабу.
6. Навесні часто бувають грім і блискавки.
7. Влітку люди купаються в річках, озерах, а також їздять до моря.

Завдання 8. Розкажіть про клімат своєї країни.

Завдання 9. Прочитайте діалог.

— Привіт, Максиме! Рада тебе бачити!

— Привіт, Олено! Я теж радий!

— Сьогодні така чудова погода! Може прогуляємося парком трохи? Як гадаєш, Максиме?

— Так, Олено, я із задоволенням!

— Чудово! Тоді ходімо!

— Так, ходімо.

Завдання 10. Складіть власний діалог на тему «Моя улюблена пора року».

ТЕСТИ

1. Укажіть правильний варіант.
  - A. весна: січень, лютий, квітень;
  - B. літо: березень, травень, лютий;
  - C. осінь: вересень, жовтень, листопад;
  - D. зима: березень, квітень, червень;
  - E. літо: січень, лютий, березень.
2. Укажіть рядок, у якому записані робочі дні тижня.
  - A. вівторок, середа, субота;
  - B. неділя, понеділок, четвер;
  - C. середа, четвер, понеділок;
  - D. п'ятниця, субота, неділя;
  - E. понеділок, четвер, неділя.
3. Укажіть рядок, у якому записані вихідні дні тижня.
  - A. неділя, субота;
  - B. понеділок, неділя;
  - C. субота, п'ятниця;
  - D. четвер, середа;
  - E. субота, четвер.
4. Укажіть рядок, у якому рядку записані зимові місяці.
  - A. вересень, жовтень, листопад;
  - B. грудень, січень, лютий;
  - C. червень, липень, серпень;
  - D. березень, квітень, травень.
5. Укажіть, зміст якого речення відповідає опису зими.
  - A. Погода дуже спекотна.
  - B. Часто йдуть дощі.
  - C. Діти катаються на санчатах.
  - D. Люди купаються на річці.
  - E. Земля вкрита свіжою зеленою травою.
6. Укажіть рядок, у якому всі слова відповідають темі літо.
  - A. спека, веселка, серпень;
  - B. сніг, хуртовина, мороз;
  - C. дощ, гроза, злива;
  - D. листопад, жовтень, гроза.
7. Укажіть рядок, у якому всі слова відповідають темі зима.
  - A. мороз, хуртовина, сніг;
  - B. жовтень, злива, море;

- С. спека, веселка, серпень;
- Д. лижі, санчата, тепло.

8. Укажіть рядок, у якому записані літні місяці.

- А. грудень, січень, лютий;
- В. червень, липень, серпень;
- С. березень, квітень, травень;
- Д. вересень, жовтень, листопад.

9. Укажіть правильну відповідь на питання «Який день тижня йде між вівторком і четвергом?»

- А. понеділок;
- В. середа;
- С. неділя;
- Д. п'ятниця;
- Е. субота.

10. Знайдіть рядок з правильним написанням словосполучень.

- А. свіже повітря, красива веселка;
- В. холодна день, весняна сонце;
- С. морозний повітря, короткий день;
- Д. спекотне літо, великий хуртовина;
- Е. теплі край, улюблена пора року.

Тема 11

Службові частини мови: прийменник і сполучник.

Розмовна тема «Транспорт»

Словник до заняття

Прийменник

Сполучник

Прийменник — це службова частина мови, що виступає разом з відмінковою формою іменника, займенника або числівника для вираження залежності її від інших слів у реченні (Гуляв я по полю; Хтось із вас тут, певно, зайвий).

Прийменник допомагає виражати відношення між предметами (парк для прогулянок, комп'ютер для роботи), ознаки до предмета (пісня без слів, багатий на речі павільйон) або дії до предмета (піднятися о шостій, взяти з підлоги).

Прийменники поділяються на **первинні (непохідні)** (біля, без, для, з, за, над, під, через) і **вторинні (похідні)** (поряд, коло, кінець, край, незважаючи на, поблизу).

За будовою прийменники поділяються на **прості** (по, про, у, без, коло), **складні** (з-за, понад, довкола) і **складені** (з метою, згідно з, відповідно до).

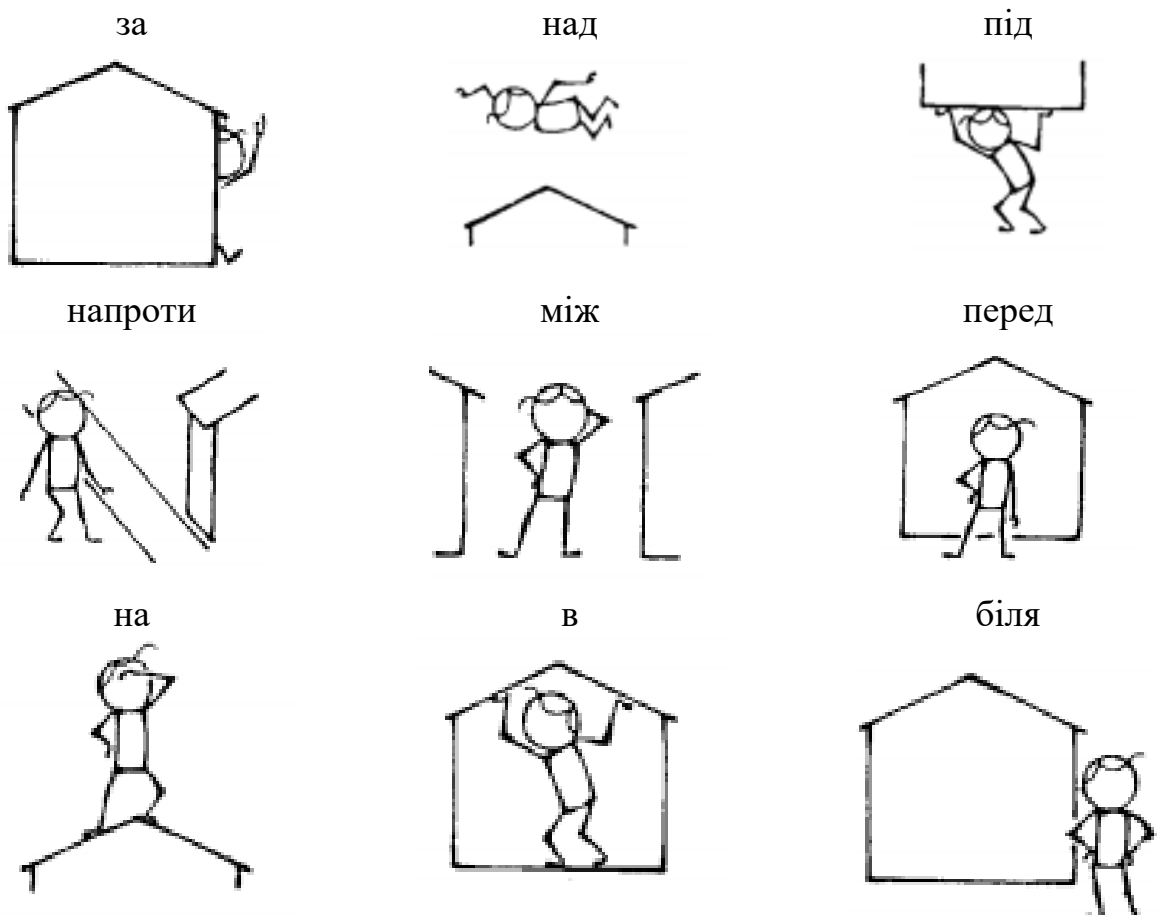
Сполучник — це службова частина мови, яка вживається для поєднання членів речення, частин складного речення і окремих речень у тексті (І у місті, і у селі — всюди він був один; Коли летиш у небі, то все, що знаходиться на землі, здається дуже маленьким).

За будовою сполучники поділяються на **прості** (а, і, але, та, бо, к, що), **складні** (ніби, якже, неначе, якщо, проте) і **складені** (через те що, тому що, для того щоб).

Завдання 1. Прочитайте, зверніть увагу на прийменники, з'ясуйте їхнє значення.

1. Під час заняття я часто відповідаю. 2. У нашої групи вчора був іспит з анатомії. 3. Мій батько працює на заводі, а мама — в університеті. 4. Через два тижні ми їдемо додому. 5. Післязавтра ми поїдемо на екскурсію до Львова.

Завдання 2. Запам'ятайте!

Завдання 3. Прочитайте.

Це кімната.	Марина читає в кімнаті.
Це кухня.	Мама в кухні.
Це Україна.	Ми живемо в Україні.
Це дошка.	Ми пишемо на дошці.
Це море.	Ми відпочиваємо на морі.
Це вікно.	Ми дивимось крізь вікно.
Це місто.	Ви знайшли у місті.
Це міста.	Побувати у містах України.
Це словники.	Знайти у словниках.
Це газети.	Прочитати в газетах.

Завдання 4. Вставте потрібний прийменник.

Слова для довідки: *після, на, з, у, в, до, о, біля, за, серед, через, над.*

1. ....навчання студенти ідуть гуляти .....парк. 2. .... мені синій светр, а .....тобі — червоний. 3. .... університеті багато аудиторій. 4. Завтра ..... нас іспит ..... математики. 5. .... кімнаті ..... столом сидить кіт. 6. Я сиджу праворуч ..... дверей, але ліворуч ..... вікна. 7. .... дошкою висить плакат. 7. .... організмі існує багато систем. 8. .... три тижні я поїду ..... екскурсію ..... Ірану. 9. Позавчора ..... мене приїжджали батьки. 10. Брат старший ..... мене. 11. Університет більший ..... гуртожиток. 12. ....мене сидить Хішам. 13. .... дев'ятій годині я іду в університет. 14. .... тиждень у нас канікули. 15. .... студентів багато іноземців.

Завдання 5. Складіть і запишіть речення з прийменниками: *з, у, в, на, через, о, за, над, під, навколо.*

Завдання 6. Прочитайте. Зверніть увагу на сполучники. З'ясуйте їхнє значення.

Хімія і біологія; квіти та дерева; ні риба ні м'ясо; не тільки студенти, а й викладачі; свіжий, але солоний; зробили, однак пізно; або в понеділок, або в п'ятницю; то швидко, то повільно; вчуся, тому що подобається; повільно, проте правильно; якби я вмів співати, то виступав би разом з вами; Асма їздила до бібліотеки для того, щоб написати реферат; великий, як гора.

Завдання 7. Прочитайте. Знайдіть сполучники та прийменники, підкресліть їх.

— Привіт, Самуїле.

— Привіт, Юзефе!

— Ти зараз вільний?

— Ні, тому що мені час іти до університету.

— Шкода! Якби ти був вільний, ми могли б сходити на стадіон, пограти у футбол.

— А ти чому не йдеш до університету?

— У нас сьогодні немає занять, але вдень я іду до бібліотеки, щоб написати реферат.

— Тоді давай зустрінемося увечері близько сьомої години.

— Гаразд! Підемо до інтернет-кафе, якщо ти не проти.

— Отже, зустрінемося увечері?

— Так!

— Тоді бувай!

— Бувай!

Завдання 8. Вставте потрібний сполучник.

Слова для довідки: *зате (проте); тому що; і; якби; для того щоб.*

1. Я не вивчив діалог, ... хворів. 2. Я вивчив напам'ять мало віршів, ... дуже добре їх пам'ятаю. 3. Сьогодні у нас заняття з фізики, математики ..... української мови. 4. .... у мене було більше вільного часу, я би займався спортом. 5. .... написати реферат, я кілька разів ходив до бібліотеки в університет. 6. Зранку ..... вдень ми вчимося: читаємо, пишемо у зошитах ..... на дошці, відповідаємо на питання викладача. 7. Я люблю вчити і хімію, ... фізику, ... іноземну мову. Особливо мені подобається біологія, ... я хочу бути лікарем.

Завдання 9. Прочитайте текст.

Транспорт України

Транспорт є однією з найважливіших галузей господарства. Україна має всі види наземного, водного і повітряного транспорту.

Пасажири вільно можуть подорожувати на поїзді, літаком, на пароплаві й автівкою. Пересуватися містом буде зручно громадським транспортом: автобусом, тролейбусом, трамваем. У деяких містах України є метро. Працює багато служб таксі. Також можна скористатися власним транспортом, наприклад, автомобілем, мотоциклом чи велосипедом.

Перевезення вантажів, багажу та пошти здійснюється залізницями, пароплавствами, портами, автомобільними та дорожніми підприємствами.

Завдання 10. Дайте відповідь на питання.

1. Які види транспорту є в Україні?
2. Чим краще пересуватися містом?
3. В Україні є метро?
4. Який власний транспорт Ви знаєте?
5. Як здійснюється вантажне перевезення?

Завдання 11. Прочитайте.

Правила поведінки в транспорті

1. Додержуйтеся черги під час посадки в автобус, тролейбус, трамвай.
2. У транспорті не штовхайтесь.
3. Обов'язково вчасно сплачуйте за проїзд.
4. Додержуйтеся чистоти. Не їжте у транспорті.
5. Поступайтесь місцем інвалідам, жінкам, дітям та літнім людям.

Завдання 12. Розкажіть про свою поїздку у транспорті за таким планом:

- ✓ Куди Ви зазвичай їдете?
- ✓ Яким транспортом користуєтесь?
- ✓ На якій зупинці Ви виходите?

Завдання 13. Прочитайте діалог (працюйте у парі).

— Бабусю, сідайте, будь ласка!

— Спасибі! А Вам далеко їхати?

— Ні! Я виходжу на наступній зупинці.

— До університету їдете?

— Ні, у бібліотеку.

— Нехай Вам щастить!

— І Вам щасливої дороги!

Словник до теми «Транспорт»

водій	транспортна мережа
пасажир	автобус
кондуктор	трамвай
пілот	таксі
подорож	поїзд
зупинка	тролейбус
диспетчер	автівка
провідник	гелікоптер, гвинтокрил
залізниця	пароплав
види транспорту	човен
водний транспорт	наземний транспорт
громадський транспорт	повітряний транспорт
вантажний транспорт	літак
власний транспорт	пароплавство

ТЕСТИ

1. Укажіть правильне визначення прийменника.

А. Прийменник — незмінна службова частина мови, що надає реченню або окремим його членам певних відтінків значення або служить для утворення окремих граматичних форм.

В. Прийменник — незмінна повнозначна частина мови, що вживається для зв'язку однорідних членів речення.

С. Прийменник — незмінна службова частина мови, що вживається для зв'язку частин складного речення.

Д. Прийменник — незмінна службова частина мови, що виражає залежність іменника, числівника, займенника від інших слів у словосполученні та реченні.

2. У якому рядку визначення сполучника правильне?

А. Сполучник — службова частина мови, яка вживається для зв'язку частин складного речення і виражає смислові зв'язки між ними.

В. Сполучник — службова частина мови, яка вживається для зв'язку однорідних членів речення.

С. Сполучник — службова повнозначна частина мови, яка вживається для зв'язку однорідних членів та частин складного речення і виражає смислові зв'язки між ними.

Д. Сполучник — службова незмінна частина мови, яка вживається для зв'язку однорідних членів речення та частин складного речення і виражає смислові зв'язки між ними.

Е. Сполучник — службова частина мови, яка виражає залежність іменника, числівника, займенника від інших слів у словосполученні та реченні.

3. У якому рядку всі прийменники складні?

А. з-поперед, з-за, понад, довкола;

В. поряд, коло, кінець, край;

С. незважаючи на, зважаючи на, поблизу;

Д. по, про, у, без, коло, протягом;

Е. паралельно з, згідно з, відповідно до.

4. У якому рядку правильно записано словосполучення?

А. поряд зі мною;

В. ліворуч от тебе;

С. поблизу ми;

Д. на протязі тижня;

Е. по предмету.

5. Знайдіть рядок, у якому всі слова назви видів транспорту.

А. таксі, машина, пішохід;

В. пароплав, людина, літак;

С. вертоліт, потяг, кондуктор;

Д. автобус, трамвай, машина;

Е. юнак, вода, море.

6. Знайдіть правильно утворене словосполучення.
- A. поруч з дівчиною;
  - B. гарне відпочинок;
  - C. подорожувати потязі;
  - D. гуляти місто;
  - E. перейти через дорога.
7. Знайдіть рядок, у якому лише сполучники.
- A. і, та, але;
  - B. в, на, і;
  - C. бо, но, то;
  - D. поза, перед, в;
  - E. серед, а, но.
8. Знайдіть рядок, у якому лише прийменники.
- A. в, на, через;
  - B. на, і, але;
  - C. бо, так, і;
  - D. через, праворуч, в;
  - E. перед, таки, і.
9. Знайдіть правильно утворене речення.
- A. Я подорожую літаком.
  - B. Я подорожувати літаком.
  - C. Я подорожую на літаку.
  - D. Я подорожую літак.
10. Знайдіть рядок з назвами лише повітряного транспорту.
- A. машина, літак, автобус;
  - B. вертоліт, пароплан, літак;
  - C. таксі, трамвай, катер;
  - D. повітряна куля, танк, машина;
  - E. потяг, автомобіль, тролейбус.

Тема 12

Службові частини мови: частка і вигук. Розмовна тема «Моє хобі»

Словник до заняття

захоплення	папуга
тварина	шкодити
оточувати	займатися
розведення	приносити
наповнювати	малювати
рибалити	подорожувати
задоволення	похилий вік
захоплюватися	додатковий
колекціонувати	сенс
ледащо	шкодити
заважати	

Часткою називається службова частина мови, яка надає окремим словам, словосполученням, реченням додаткових відтінків або служить засобом творення граматичних форм слів чи похідних слів.

Наприклад: Нехай увійдуть у хату чистота і спокій (М. Коцюбинський). То — наше слово, то — щодення чудо.

Частки виступають засобом відтворення певних емоцій, почуттів, посилення дії, стану, ознаки, підкреслення смислових центрів у висловлюваннях тощо. У системі літературної мови частки відіграють важливу роль, оскільки саме вони надають мовленню виразного національного колориту, допомагають відтінювати індивідуальне мовлення, засвідчують самобутній характер української мови.

Частка «не» пишеться з різними частинами мови разом у таких випадках:

а) з усіма словами, які без частки «не» не вживаються (вона виступає префіксом): ненависть, негода, неук (іменники); негайний, нещасний, непорушний (прикметники); неволити, незчутися, нехтувати (дієслова); ненавидячи, нехтуючи (дієприслівники); невпинно, незабаром, непорушно, неказанно (прислівники).

б) Частка «ні» пишеться з іменниками та прикметниками разом, якщо вони без неї не вживаються: нісенітниця, нікчема, ніяковий, нікчемний.

в) «Ні» пишеться завжди разом з прислівниками (ніде, ніколи, нізвідки, ніскільки, нівроку) та займенниками (ніхто, ніщо, нізачо, ніякий, нічий). Проте якщо між часткою і займенником стоїть прийменник, то всі три слова пишуться окремо: ні з ким, ні до кого, ні при кому.

Окрему групу складають вигуки і звуконаслідування. Вони виражають лише волевиявлення, емоції, етикет, імітують звукові сигнали птахів, тварин, явищ природи.

Завдання 1. Чим відрізняється частка від інших службових частин мови?

Назва службових частин мови, вигук	Ознаки
Частка	виражає загальні логіко-сміслові, емоційні та модально-вольові відтінки окремого <u>слова, словосполучення</u> або речення в цілому
Сполучник, прийменник	виражають залежність між одиницями морфологічного та синтаксичного рівнів
Вигук	служить для безпосереднього вираження різних <u>емоцій</u> і волевиявлень

Завдання 2. Запишіть подані речення і розкрийте дужки.

1. (Не)доля вирішує — людина творить свою долю.

---

2. (Ні)один (не)зробив так, як треба.

---

3. Йому бракує (не)вміння виконати цю роботу, а бажання.

---

4. Він (не)дочув моїх слів.

---

5. Ця (не)широка річка впадає в Дніпро.

---

6. Він (не)придатний (ні)до роботи, (ні)до розмови.

---

7. (Не)через (не)бажання, а через (не)вміння він (не)виконав цієї роботи.

---

8. Я відклав ще (не)дописаний лист.

Вигук — особлива частина мови, яка безпосередньо виражає почуття, емоції, волевиявлення мовця, не називаючи їх. Прочитайте вигуки та речення з ними, які виражають різні почуття.

Радість, захоплення

О! Ах! Ой! Ох! Ого! Браво! Слава богу!

Приклади: 1. Ой, яка ж ти гарна! 2. Слава богу! Повернувся! 3. Ах, як мені добре!

Неприємні почуття, біль

Ой! Ай! Ох!

Приклад: 1. Ох! Ох! — стогне хворий чоловік. 2. Ай! Руку вколола.

Страх

Ах! Матінко моя! Лишенько!

Приклад: Матінко моя! Лишенько! Рятуйте! — кричить налякана жінка.

Іронія

Гм... Ов-ва!

Приклад: Ов-ва, це звідки ж такі розумні приїхали?

Докір

Ех! Ой! Тю!

Приклад: Ой! Що ж ти наробив!

Недовіра, сумнів

Еге! Тю!

Приклад: Еге! Здається, ми нікуди на такому авто не поїдемо.

Спонування до дії

Стоп! Годі! Цить! Геть! Досить!

Приклад: Цить! Щоб всі сиділи тихо! Геть від мене!

Привітання, прощання, подяка

Добривдень! На добраніч! Прощай! Спасибі! Приклад: Прощавайте, чекайте на мене взимку!

Завдання 3. Прочитайте речення, знайдіть вигуки, підкресліть та з'ясуйте їхнє значення.

1. Ох! Важкі речі! 2. О! Ви мені й потрібні! 3. Тю! Навіщо ти це взяв? 4. Ого! Де ви стільки ягід знайшли? 5. Можна ваш олівець? Будь ласка! 6. Лягайте спати! На добраніч! 7. Цить! Нічого не чути! 8. Припиніть! Годі! 9. Тьох-тьох-тьох, — співає соловейко. 10. Не встигли підійти, як він гульк у воду!

Завдання 4. Провідмініайте дієслова *читати, писати, говорити* в теперішньому часі.

Завдання 5. Прочитайте прислів'я. Підкресліть дієслова та поясніть написання частки **не** з дієсловами.

Мудрий ніхто не вродився, а навчився.

Не кажи не вмію, а кажи навчуся.

Розуму не позичиш.

Розум за гроші не купиш.

Не бійся розумного ворога, а бійся розумного приятеля.

Завдання 6. Складіть речення зі словосполученнями.

Бігати по магазинах, лазити по горах, зустрічатися у свята, о шостій годині, поїхати за місто, дійти до університету, іспит з української мови.

Завдання 7. Випишіть слова з частками, розкриваючи дужки. Поясніть уживання *не, ні* зі словами.

1. Хто (не) робить, той (не) помиляється (Народна творчість).

---

2. Краса — лиш відображення земного у (не) земному дзеркалі душі (І. Жиленко).

3. Слово, моя ти єдина зброє, ми (не) повинні загинуть обоє (Леся Українка).

---

4. Ми — (не) безліч стандартних «я», а безліч всесвітів різних (В. Симоненко).

5. Шкода краси, де розуму (не) має (Народна творчість).

---

6. (Ні) (з) ким (не) говорив, (ні) (до) кого (не) ходив (Гр. Тютюнник).

---

7. (Не) легко бути людиною (Л. Первомайський).

Завдання 8. Знайдіть частки, поясніть їхній правопис. Підкресліть частки разом зі словами, з якими вони вжиті.

1. Я не боюсь ніяких поговорів (Леся Українка).

2. Дуби старіють непомітно, не те, що ясени тендітні, або нервовії берізки, чи верби, вічні песимістки (І. Муратов).

3. Ще не вродилось гострее залізо, щоб ним правду й волю самодур зарізав (І. Франко).

4. У лісі вже нічого не цвіте, цвіте лиш дятел на сосні сумливій (М. Вінграновський).

5. Хай не зітрутяться підкови, хай не підіб'ються ваші коні (О. Гончар).

6. Це весна, що на землі бувала хтозна-скільки років і століть (М. Рильський).

Завдання 9. Прочитайте текст.

Моє хобі

Майже в кожній людині є певне захоплення (хобі). Хтось любить малювати, інший — читати, дивитися фільм, слухати музику або рибалити. Є такі, хто подорожує, колекціонує якісь речі (марки, картини), захоплюється розведенням домашніх чи екзотичних тварин.

Ці захоплення приносять людям радість, наповнюють їхнє життя додатковим сенсом.

Хобі з'являється в кожного по-різному. Дехто займається ним з юнацтва, а буває, що захоплення чимось починається в похилому віці. Не має значення, чим ви захоплюєтесь. Головне, щоб ваше захоплення не шкодило здоров'ю (як, скажімо, екстремальні види спорту), приносило вам задоволення та не заважало оточуючим.

Моє хобі — розведення тварин. У мене живуть собака, кіт і папуга. Я із задоволенням гуляю із собакою, годую й доглядаю kota й папугу. Усі вони дуже різні: у кожного свій характер. У собаки чорна шерсть, маленькі лапи й короткий хвіст. На прогулянці він любить гратися м'ячем і бігає, як маленьке цуценя. Кіт — ледащо: товстий, сірий, пухнастий. Любить поїсти й поспати. Папуга любить

дивитися в дзеркало. Він прокидається о шостій. Угадайте, коли я прокидаюся? Так. Також о шостій. Як дізнатися хто живе зі мною у квартирі? Треба натиснути дзвоник, тоді собака : «Гав-гав!», кіт: «Няв-няв!» Голосно, але дуже весело!

Завдання 10. Дайте відповіді на запитання до тексту.

Яке хобі має автор?

Які тварини є у автора?

Який у них вигляд і характер?

Завдання 11. Знайдіть у тексті (завдання 9) прикметники. Визначте їхній рід.

ТЕСТИ

1. Часткою називається:

- А. службова частина мови, яка надає окремим словам, словосполученням, реченням додаткових відтінків;
- В. службова частина мови, яка служить засобом творення граматичних форм слів чи похідних слів і виражає ознаку предмета;
- С. самостійна частина мови, яка надає окремим словам, словосполученням, реченням додаткових відтінків або служить засобом творення граматичних форм слів чи похідних слів;
- Д. самотійна частина мови, яка надає окремим словам, словосполученням, реченням додаткових відтінків;
- Е. частина мови, яка виражає дію.

2. У якому рядку є тільки вигуки?

- А. О! Ах! Ой! Слава богу!
- В. Ох! Ого! Браво! Хай!
- С. Ах! Матінко моя! Не!
- Д. Лишенько! Дядьку!
- Е. На добраніч! Прощай! Аню!

3. Вигук — це...

- А. службова частина мови, яка безпосередньо виражає почуття, емоції, волевиявлення мовця, не називаючи їх;
- В. частина мови, яка називає почуття, емоції, волевиявлення мовця;
- С. самостійна частина мови, яка безпосередньо виражає почуття, емоції, волевиявлення мовця;
- Д. частина мови, яка називає дію.

4. Оберіть варіант, у якому вигуки виражають лише привітання, прощання, подяку.

- A. Цить! Щоб всі сиділи тихо!
- B. Добридень! На добраніч!
- C. Дякую! Гей!
- D. Спасибі! Геть від мене!
- E. Прощай! Ов-ва!

5. Оберіть рядок, в якому є тільки частки.

- A. от, таки, але;
- B. агов, най, щоб;
- C. але, та, аби;
- D. не, ні, таки;
- E. нехай, мабуть, й.

6. Яке словосполучення правильне?

- A. старший сестра;
- B. цікаве книжка;
- C. веселий дівчина;
- D. велике вікно;
- E. рідні батько.

7. Виберіть правильну відповідь, якщо йдеться про час доби:

- A. Де ви?
- B. Котра година?
- C. Котрий час?
- D. Коли?
- E. О котрій годині?

8. Підберіть антонім до слова «легкий».

- A. хороший;
- B. хворий;
- C. важкий;
- D. дорогий;
- E. низький.

9. Виберіть правильну відповідь, якщо йдеться про вік людини:

- A. Як справи?
- B. Скільки це коштує?
- C. Як вас звати?
- D. Скільки вам років?
- E. Скільки це важить?

10. Оберіть правильний варіант.
- A. не гайний, не щасний, не порушний;
  - B. ніхто, ніщо, ні за що, ні який, нічий;
  - C. неволити, незчутися, нехтувати;
  - D. ніде, ніколи, нізвідки, ні скільки;
  - E. нізким, нідокого, ніприкому.

Тема 13

Лексикологія. Розмовна тема «Свята в Україні». Тексти «Вишиванка», «Рушник»

Словник до заняття

значення	мова
мовознавство	лексикологія
окремий	походження
розділ	словник

Лексикологія — це розділ мовознавства, що вивчає словниковий склад мови, тобто її лексику. Лексикою називають усі слова тієї чи іншої мови та всі значення, яких ці слова набули.

Вчені виділяють такі критерії при вивченні слова і поділу лексики на групи: власне українська лексика і запозичені слова; загальноновживана лексика і професійна, активна і пасивна, застарілі і нові слова.

Окремі розділи лексикології вивчають різні аспекти слів, їхнього походження тощо.

Семасіологія вивчає лексичне значення (семантику) слів.

Етимологія — їхнє походження.

Ономастика — розділ лексикології про власні назви (як осіб, так і географічні).

Термінологія займається вивченням термінів.

Фразеологія — наука про стійкі словосполучення.

Лексикографія — наука про укладання словників.

Одне із завдань лексикології — встановлення кількості слів у мові. Однак точних цифр, зрозуміло, ніхто не назве, адже мова, як живий організм, постійно розвивається, з'являються нові слова, зникають старі, змінюється значення існуючих.

Завдання 1. Знайдіть антоніми та запишіть їх.

Лівий, зло, життя, майбутній, небо, голосні звуки, діти, північ, мало, вогор, кінець, зима, місяць, холод, правий, сонце, земля, мир, смерть, вхід, вихід, батьки, добро, південь, літо, війна, багато, початок, друг, минулий, тепло, приго-
голосні звуки, заходити, виходити.

Завдання 2. Дайте відповіді на питання.

1. Коли починається перший урок?

---

2. Коли закінчується перший урок?

---

3. Коли починається перерва?

---

4. Коли закінчується перерва?

---

5. Коли ти йдеш в університет?

---

6. Коли ти йдеш з університету в гуртожиток?

---

7. Коли ти лягаєш спати?

---

8. Коли ти прокидаєшся?

---

9. Коли ти снідаєш?

---

10. Коли ти обідаєш?

---

11. З ким ти розмовляєш на перерві?

---

12. Що ти робиш на перерві?

---

13. Що ти робиш на уроці?

---

14. Що ти робиш в гуртожитку?

---

15. Що ти робиш в суботу та неділю?

---

16. Якою мовою ти розмовляєш?

---

17. Про що ти розмовляєш з друзями?

---

18. Яка твоя рідна країна?

---

19. Якщо студент любить читати, де його часто можна зустріти?

---

20. Якщо студент любить бігати, де його можна часто зустріти?

---

21. Чому ти приїхав в Україну?

---

22. Тобі подобається Україна?

---

23. Які предмети ти вчиш в університеті?

---

24. Котра зараз година?

---

25. Який урок тільки що закінчився?

Завдання 3. Прочитайте текст.

Мене звати Андрій. Я хочу розказати вам про свята у моїй родині. Моя родина святкує національні, релігійні та родинні свята.

Національні свята — це День Перемоги, День Конституції, Міжнародний жіночий день, День Незалежності. Головне свято в Україні — це День Незалежності, який відмічають 24 (двадцять четвертого) серпня. У цей день 1991 (тисяча дев'ятсот дев'яносто першого) року прийняли Декларацію про незалежність України.

Велике свято — День Перемоги, який відмічають 9 (дев'ятого) травня. У цей день українці перемогли фашизм у Великій Вітчизняній війні. Коли я був школярем, то завжди у цей день вітав зі святом ветеранів, які були на війні. На Міжнародний жіночий день — 8 (восьмого) березня — тато, брат і я завжди дарували подарунки мамі, сестрі та бабусі.

Ми також святкуємо релігійні свята. Це Різдво та Паска. Різдво — це день, коли народився Син Божий — Ісус Христос. В Україні це свято відмічають 7 (сьомого) січня. Паска — це день, коли воскрес Ісус Христос. У дитинстві у цей день ми ходили до церкви всією сім'єю. Потім ми відвідували наших дідуся і бабусю, а вони нас пригощали святковим обідом. Свято Нового року українці відмічають 31 (тридцять першого) грудня.

У дитинстві я дуже любив Новий рік.

Ми з сестрою і братом завжди прикрашали новорічну ялинку іграшками та гірляндами, а мама готувала різні смачні святкові страви.

У нашій родині святкують також **родинні свята**: дні народження, іменіни, день весілля наших батьків. Іменіни — це день пам'яті святого, чиє ім'я носить людина. Мене звати Андрій. Мої іменіни 13 (тринадцятого) грудня — у день святого Андрія.

Словник до тексту

головний	новорічна ялинка
великий	гірлянда
Друга світова війна	страва
вітати	весілля
подарунок	святий
Божий	людина
воскресати	приймати
церква	фашизм
пригощати	дарувати

народитися	іграшка
Ісус Христос	смачний
дитинство	іменини
відвідувати	пам'ять
прикрашати	носити ім'я

Завдання 4. Дайте відповіді на запитання до тексту.

1. Які національні свята святкує родина Андрія?
2. Яке головне свято в Україні?
3. У який день українці перемогли фашизм у Другій світовій війні?
4. Коли святкують Міжнародний жіночий день?
5. Які релігійні свята відмічають у родині Андрія?
6. Яка подія сталася 7 січня?
7. Яка подія сталася на Паску?
8. Коли українці відмічають свято Нового року?
9. Як завжди святкували Новий рік Андрій, його брат і сестра?
10. На яке свято Андрій завжди відвідував дідуся і бабусю?

Завдання 5. Розкрийте дужки, поставте дієслова у формі минулого часу.

1. Вони (приймати) Декларацію про незалежність України 20 (двадцять) років тому. 2. Я (вітати) маму з днем народження. 3. Ми з татом (дарувати) квіти мамі на 8 Березня. 4. Я (народитися) 28 листопада. 5. Християни вірять, що Ісус Христос (воскресати). 6. Мої одногрупники (відвідувати) історичний музей вчора. 7. Бабуся (пригощати) тебе смачними стравами. 8. Ми (прикрашати) ялинку 25 грудня. 9. Коли ви (відмічати) День Незалежності? 10. Андрій (святкувати) іменини 13 грудня.

Завдання 6. Дайте відповіді на запитання.

1. Які свята Ваша родина святкує?
2. Яку релігію Ви сповідуєте?
3. Які релігійні свята є у Вашій родині?
4. Які національні свята є у Вашій країні?

Завдання 7. Прочитайте текст, дайте відповіді на запитання до тексту.

Вишиванки

В українців дуже гарний традиційний одяг. На свята вони із задоволенням одягають старовинну чи сучасну вишиванку. Вишиванка — це сорочка з білої тканини, на якій обов'язково є вишивка. Для вишиванки зазвичай використовують вишивку хрестиком. На чоловічих сорочках вишивають комірець, на жіночих сорочках — ще й рукави. Популярні візерунки — квіти, виноград, калина; на чоловічих сорочках найчастіше вишивають геометричний орнамент. А кольори найрізноманітніші: червоний з чорним, червоний з сірим, зелений, жовтий, чорний, синій тощо. І такі вишиванки яскраві, що здається, ніби від них йде тепло. А як хочеться торкнутися тих квітів, нехай триває свято!

- 1) Як називається традиційний одяг українців?
- 2) Який вигляд має вишиванка?
- 3) Які візерунки використовують для чоловічої сорочки?
- 4) Якими кольорами зазвичай роблять візерунки на вишиванках?
- 5) Яку вишивку зазвичай використовують для вишиванки?

Завдання 8. Доповніть діалоги.

— Добрий день! — Добрий день!

— Як ваші справи? — _____

— Ви студент? — _____

— Як вас звати? — _____

— Вибачте, ви українець? — _____

— А де ваша країна? — _____

— Ваш брат студент? — _____

— Як його звати? — _____

— Дякую! До побачення! — _____

2. — Привіт, друже! — Привіт!

_____ — Дякую, добре!

_____ — Так, це мій викладач.

_____ — Її звати Людмила Володимирівна.

_____ — Ні, це наш директор.

_____ — Так, це мій друг.

_____ — Його звати Андрій.

_____ — Прошу!

Завдання 9. Доберіть правильний варіант відповіді:

Найвища .....Карпат	Точка, крапка
Моя .....пісня	Любима, улюблена
Він любив ..... в чужі справи	Втручатися, вмішуватися
Вранці він ледве .....очі	Розплющив, відкрив
Він забув ..... двері	Закрити,зачинити,
Ти забула ..... світло	Вимкнути, виключити
Я завітаю на ..... день	Слідуючий, наступний

Завдання 10. Прочитайте текст, дайте відповіді на питання до тексту.

Рушник

Здавна українців у радості і горі супроводжували рушник і пісня. Рушник — довгий шмат білої тканини, прикрашений вишитим рослинним чи геометричним орнаментом. Не було в Україні жодної хати, де б не було вишитих рушників з квітами, виноградом, голубами, листям. Їх використовували в побуті: витирали обличчя і руки, загортали хліб. І гостям підносили хліб-сіль саме на рушнику, також його обов'язково давали в дорогу чоловікові, батькові, синові. За рушником люди оцінювали працьовитість дівчини чи жінки. Жодна дівчина в Україні не могла вийти заміж, не маючи вишитих нею рушників. У наш час у кожній українській родині зберігається хоч один вишитий рушник — як пам'ять, як реліквія.

- 1) Що здавна супроводжувало українців?
- 2) Що таке рушник?
- 3) Для чого використовували рушники?
- 4) Як оцінювали працьовитість дівчини?
- 5) Що зберігається в українських родинах і у наш час?

Фразеологізми — це крилаті вирази, які не мають автора.

Значення фразеологізмів у тому, щоб надати емоційного забарвлення виразу, посилити його зміст.

Завдання 11. З'єднайте стрілочкою фразеологізм і його значення.

Клювати носом	Бешкетувати
Сушити голову	Бути викритим на місці злочину
Біла пляма	Запам'ятати
Ходити на голові	Робити неможливе
Ліньки напали	Дрімати
Пійматися на гарячому	Недосліджені місця
Змокнути до нитки	Напружено думати
Діставати з-під землі	Лінуватися
Зарубати на носі	Дуже змокнути

ТЕСТИ

1. Дайте правильне визначення: *Фразеологія* — це...
  - A. розділ мовознавства, що вивчає словниковий склад мови, тобто її лексику;
  - B. наука про стійкі словосполучення;
  - C. вивчає лексичне значення (семантику) слів;
  - D. наука про укладання словників;
  - E. займається вивченням термінів.

2. Виберіть правильну антонімічну пару.
  - A. великий — більший;
  - B. холодний — мудрий;
  - C. легкий — дорогий;
  - D. теплий — тепліший;
  - E. високий — низький.

3. Дайте відповіді на питання:
  - A. У котрому гуртожитку ви мешкаєте?
  - B. У якому готелі ви проживаєте?
  - C. У якому помешканні ви живете?
  - D. На якому поверсі ви живете?
  - E. Яке житло ви маєте?

4. У якому рядку помилка у вживанні антонімів?
  - A. сумний хлопець — веселий хлопець;
  - B. темна кімната — світла кімната;
  - C. малий будинок — великий будинок;
  - D. старе пальто — нове пальто;
  - E. старша сестра — найстарша сестра.

5. Яке словосполучення правильне?
  - A. старший сестра;
  - B. цікаве книжка;
  - C. веселий дівчина;
  - D. велике вікно;
  - E. рідні батько.

6. Дайте правильне визначення: *Ономастика* — це...
  - A. розділ лексикології про власні назви (як осіб, так і географічні);
  - B. наука про стійкі словосполучення;
  - C. вивчає лексичне значення (семантику) слів;
  - D. наука про укладання словників;
  - E. займається вивченням термінів.

7. У котрому рядку словосполучення у правильній формі?
 А. майбутня лікарі, наш викладачі;
 В. темних кімната, нашій група;
 С. цікава робота, у мого друга;
 D. тепла молоко, моя брат;
 Е. моя фото, у наш група.
8. Дайте правильне визначення: *Лексикографія* — це...
 А. розділ мовознавства, що вивчає словниковий склад мови, тобто її лексику;
 В. наука про стійкі словосполучення;
 С. вивчає лексичне значення (семантику) слів;
 D. наука про укладання словників;
 Е. займається вивченням термінів.
9. Фразеологізм «зарубати на носі» означає...
 А. запам'ятати;
 В. дрімати;
 С. робити неможливе;
 D. лінуватися;
 Е. дуже змокнути.
10. Наука, яка вивчає лексичне значення (семантику) слів, називається...
 А. Етимологія;
 В. Семасіологія;
 С. Ономастика;
 D. Термінологія;
 Е. Лексикографія.

Тема 14

Синтаксис. Структура речення. Типи речень. Розмовні теми «Медицина», «Моя професія — лікар»

Словник до заняття

підмет	присудок
просте речення	речення
синтаксис	складне речення
словосполучення	

Синтаксис — це розділ мовознавства, який вивчає словосполучення і речення.

Словосполучення — це поєднання двох або більше самостійних слів, що узгоджуються в роді, числі та відмінку.

Наприклад: червона калина, тихий вечір, широке поле, зелена сукня, веселий хлопець, велике вікно, читати швидко, цікава лекція, дуже добре.

У словосполученнях є головне і залежне слова, що узгоджуються в роді, числі та відмінку.

Наприклад: день (який?) радісний, учитель (який?) хороший, приїхав (коли?) вранці, лікував (кого?) хворого.

Речення — це сполучення кількох слів, словосполучень, об'єднаних за змістом. Речення поділяються на прості та складні.

Простим називається речення, яке має тільки одну граматичну основу (підмет і присудок).

(Хто?) Батько (що робить?) читає журнал.

У складному реченні є дві чи більше граматичних основ (підмет і присудок).

Коли (хто?) викладач (що робив?) пояснював новий матеріал, всі (хто?) студенти уважно (що робили?) слухали.

Завдання 1. Утворіть словосполучення з поданими словами (пам'ятайте про узгодження в роді та числі).

А) розумний, червоний, веселий, добрий, солодкий, великий, цікавий, хороші.

Б) лекція, лікар, аудиторія, мова, студенти, викладач, лікарні, університет, друзі, батько, вулиця, завдання, хвороба, їжа.

Завдання 2. Складіть речення з наведених слів.

1. Сашко, чекати, лист, батьки, від.

---

2. Мати, працювати, лікарня, в.

---

3. Читати, ми, українська, мова, добре.

---

4. Дивитися, вони, телевізор.

---

5. Я, гуртожиток, в, жити.

---

6. Стіл, її, праворуч, стояти.

---

7. Слухати, музика, я, любити.

---

8. Писати, диктант, студент.

---

9. Я, працювати, за, комп'ютер.

---

10. Кімната, багато, в, світло, простір.

Завдання 3. Запишіть речення, поставте дієслова у правильній формі.

1. Колись я (хотіти) бути юристом, а тепер я (хотіти) бути лікарем.

---

2. Колись він (їсти) багато, а тепер він (їсти) мало.

---

3. Колись ми часто (ходити) у бібліотеку, а тепер (користуватися) інформацією з Інтернету.

---

4. Колись вона завжди (купувати) печиво, а тепер вона (купувати) тістечка.

---

5. Колись ви (ходити) до театру щотижня, а тепер ви (ходити) дуже рідко.

---

6. Колись я завжди (замовляти) каву, а тепер я (замовляти) зелений чай.

Завдання 4. Запишіть речення, поставивши словосполучення у правильній формі.

1. (Мої друзі) подобається медицина.

---

2. Мені подобається гуляти (прекрасний парк).

---

3. (Наш університет) вчиться багато іноземних студентів.

---

4. Мої друзі навчаються у (медичний університет).

---

5. Я ще погано розмовляю (українська мова).

---

6. Викладач дав книжки (цей студент і ця студентка).

---

7. Мій друг часто пише листи (молодша сестра).

---

8. Викладач зустрівся з (іноземні студенти).

---

9. Ми купили в магазині (смачне печиво).

---

10. Ми слухали (цікава лекція) професора.

Завдання 5. Прочитайте текст.

Медицина — це ціла низка наук про організм людини, про хвороби та їх лікування. Вона вивчає причини захворювань і способи запобігання їм. Давньогрецького цілителя Гіппократа часто називають «батьком» медицини. Він обстежував пацієнтів і записував симптоми їхніх захворювань, ділячись своїми спостереженнями з іншими лікарями. Він також прописував своїм пацієнтам чимало лікарських засобів, включаючи відвар з вербової кори, з якої пізніше почали робити аспірин. Але медицина не могла розвиватися як наука доти, доки лікарі не вивчили принципи функціонування людського організму.

Визначення хвороби, чи її діагностика, починається з вивчення лікарем історії хвороби пацієнта. Лікар запитує хворого про симптоми хвороби, про його попереднє захворювання, а також про спосіб життя. Потім здійснюється фізичне обстеження хворого. Більшість хвороб піддається діагностиці в результаті вивчення перебігу хвороби та фізичного обстеження пацієнта. Як правило, лікар відправляє на лабораторне дослідження кров, сечу, а також проводить інші аналізи. Інколи хворому потрібно зробити рентгенографію чи сканування. В результаті лікар отримує знімки органів тіла, за допомогою яких він може визначити причини хвороби.

Сьогодні медицина має широкі технічні можливості діагностики захворювань.

Словник до тексту

відвар	діагностика захворювання
вивчити принципи функціонування	знімки органів тіла
ділячись спостереженнями	історія хвороби
записувати симптоми захворювань	лабораторне дослідження
лікарські засоби	кров
людський організм	перебіг хвороби
обстежувати пацієнтів	попереднє захворювання
причини захворювань	причини
прописувати пацієнтам	проводити аналізи
розвиватися як наука	сеча
способи запобігання їм	сканування
чимало	спосіб життя
цілитель	фізичне обстеження
визначення хвороби	

Завдання 6. У простих реченнях тексту про медицину (див. завдання 5) визначте підмет і присудок, підкресліть їх.

Завдання 7. Знайдіть прості речення з нижченаведених та позначте їх.

1. Високий тиск.
2. У лікарні є кардіолог.

3. Студент поміряв тиск пацієнту.
4. Я вчу слова, щоб добре знати українську мову.
5. Температура підвищена.
6. У цій їдальні студенти обідають.
7. У мене є брат, який навчається у коледжі.
8. Я слухаю пацієнта.
9. Мій друг любить читати пригодницьку літературу.
10. У мене болить горло і висока температура.

Завдання 8. Дайте відповіді на запитання (письмово).

1. Де ти купуєш ліки?

---

2. Хто лікує хворих?

---

3. Що потрібно робити, коли захворів?

---

4. Що таке історія хвороби пацієнта?

---

5. Що таке рецепт?

---

6. Куди потрібно звертатися, коли болить зуб?

---

7. Хто такий Гіппократ?

---

8. Що він зробив для розвитку медицини?

---

9. Що таке рентгенографія?

---

10. Що потрібно лікарю, щоб поставити діагноз?

Завдання 9. Прочитайте текст.

Моя професія — лікар

Лікар — найгуманніша професія на землі. Він позбавляє людей від страждань, хоча часом для цього він має спочатку заподіяти їм біль. При цьому лікар має бути дуже доброю людиною, добре відчувати чужий біль. Тільки тоді він зможе не нашкодити хворому. Але йому потрібно буде навчитися бути стійким, сильним духом, спостерігаючи за чужими стражданнями. Інакше всі сили у нього підуть на переживання, і він не зможе допомагати людям посправжньому. Є ще таке поняття, як лікарська таємниця. Люди йдуть до лікаря, коли їм погано, важко, боляче, вони приходять до нього, як до пастиря зі своїм горем і бідкою. І він, як священник на сповіді, має вислухати, зрозуміти, допомогти і зберегти в собі чужу таємницю. Цього вимагає клятва лікаря, яку він дає на початку свого трудового шляху, і вірним якій він повинен залишатися все своє життя.

Словник до тексту

відчувати	заподіяти
нашкодити	страждання
таємниця	шлях

Завдання 10. Напишіть свої власні думки з приводу того, яким має бути лікар і яким лікарем хочете бути Ви.

ТЕСТИ

1. Яке словосполучення правильне?
  - A. старший сестра;
  - B. цікаве книга;
  - C. веселий дівчина;
  - D. велике вікно;
  - E. рідні батько.

2. У котрому рядку словосполучення у правильній формі?
  - A. майбутня лікарі, наш викладачі;
  - B. темних кімната, наше група;
  - C. цікава робота, у мого друга;
  - D. тепла молоко, моя брат;
  - E. моя фото, у наш група.

3. У котрому рядку просте речення?
  - A. Лікар запитав, що турбує хворого.
  - B. У музеї; чудові картини.
  - C. Тиск; нормальна температура.
  - D. Операційна; скальпель.
  - E. Пацієнт втратив свідомість.

4. Знайдіть рядок із правильно побудованим реченням.
  - A. Стіл стоїть праворуч від неї.
  - B. Її праворуч стоїть стіл.
  - C. Стіл праворуч стоїть її.
  - D. Стоїть стіл праворуч її.

5. Знайдіть рядок, у якому всі словосполучення написані у множині.
  - A. весняна погода, широке поле;
  - B. тепле молоко, гарячий чай;

- C. просторі кімнати, наші викладачі;
- D. мій день, любі друзі;
- E. цікава лекція, веселі канікули.

6. Знайдіть рядок, у якому в усіх словосполученнях іменник вжито у формі жіночого роду.

- A. прекрасний парк, широка вулиця;
- B. гарна дівчина, чудова погода;
- C. синє небо, важка хвороба;
- D. лабораторне дослідження, іноземні студенти;
- E. медичний університет, новий друг.

7. Знайдіть рядок, у якому всі слова відповідають темі «Медицина».

- A. життя, захворювання, гуртожиток;
- B. хвороба, аптека, ліки;
- C. рецепт, дослідження, університет;
- D. цілитель, кров, людина;
- E. орган, знімок, день.

8. Знайдіть рядок з реченням, у якому замість крапок треба вставити сполучник *щоб*.

- A. Лікар сказав Катерині, ... у неї нежить.
- B. Джозеф сказав, ... він подзвонить мамі.
- C. Тато сказав синові, ... він подзвонив йому.
- D. Хусейн спитав Джозефа, ... він хоче купити у магазині.

9. Знайдіть рядок із словосполученням.

- A. осінь настала;
- B. на столі;
- C. студенти та викладачі;
- D. бити байдики;
- E. хороший студент.

10. Знайдіть рядок з правильним визначенням поняття: *Синтаксис...*

- A. це розділ мовознавства, що вивчає словниковий склад мови;
- B. наука про укладання словників;
- C. це розділ мовознавства, який вивчає словосполучення і речення;
- D. наука про стійкі словосполучення;
- E. наука, яка займається вивченням термінів.

Тема 15

Медична термінологія у професійній комунікації лікаря. Розмовні теми «В аптеці», «В лікарні»

Словник до заняття

аналіз крові	лікарняна палата	поліклініка
аптека	лікарняний листок	почуватися
вживати ліки	ліки	пульс
викликати швидку	лікувати	рецепт
виписувати	лор (отоларинголог)	спокій
гастроентеролог	медичний пункт	таблетка
діагноз	медичний халат	терапевт
епідемія	медсестра	тиск
здоровий	міряти тиск	травматолог
здоров'я	направлення	уролог
кардіолог	обстеження	хворіти
компрес	одужувати	хвороба
краплі	окуліст (офтальмолог)	хірург
кров	операція	швидка допомога
лікарня	педіатр	

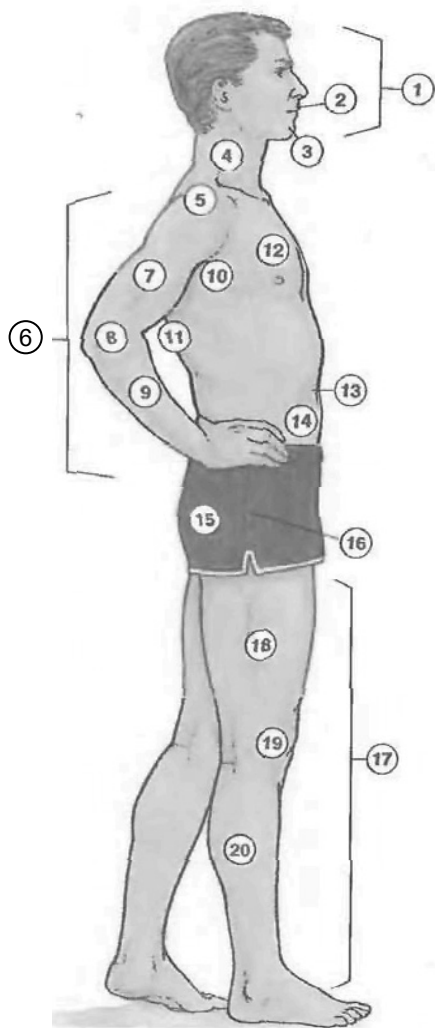
Медична термінологія — це сукупність слів на позначення предметів та явищ, пов'язаних із людським тілом, хворобами, лікуванням.

Завдання 1. Прочитайте і запам'ятайте подані речення.

1. Я погано відчуваюся.
2. Мене морозить.
3. У мене паморочиться голова.
4. У мене високий тиск.
5. У мене алергія на ...
6. У мене високий тиск.
7. У мене температура.
8. Мене нудить.
9. Я застудився.
10. У мене закладений ніс.
11. У мене нежить.
12. Викличіть лікаря, будь ласка.
13. Можете дати мені щось знеболювальне?
14. Повідомте моїй родині, будь ласка.

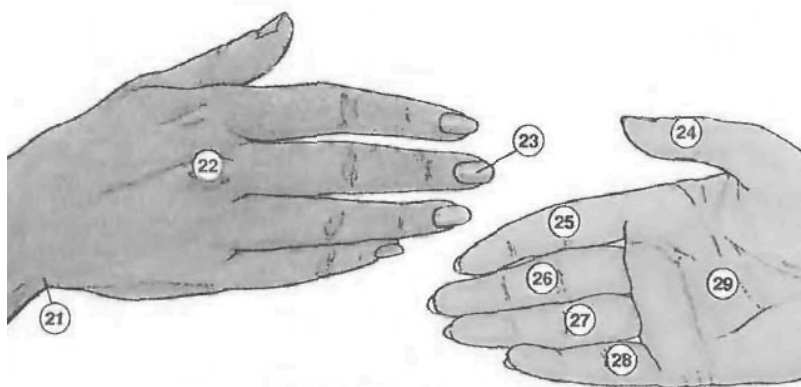
Завдання 2. Ознайомтесь з назвами частин тіла. Запам'ятайте їх.

ТІЛО

1. обличчя
2. рот
3. підборіддя
4. шия
5. плече
6. рука
7. надпліччя
8. лікоть
9. передпліччя
10. пахвина
11. спина
12. грудна клітка
13. талія
14. живіт
15. сідниці
16. таз
17. нога
18. стегно
19. коліно
20. литка

РУКА

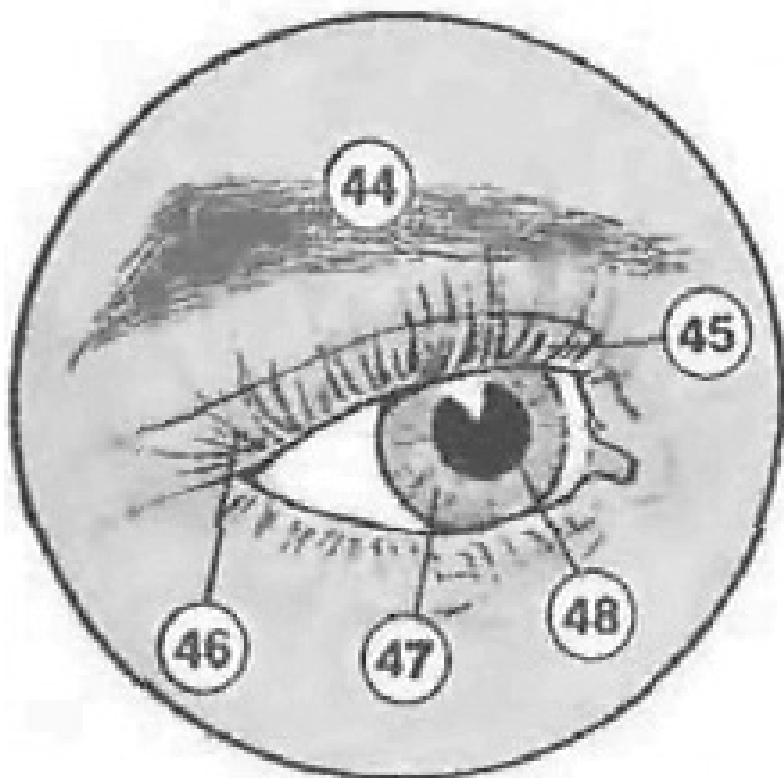
21. зап'ясток
22. міжфаланговий суглоб
23. ніготь
24. великий палець
25. вказівний палець
26. середній палець
27. підмізний палець
28. мізинець
29. долоня

ГОЛОВА

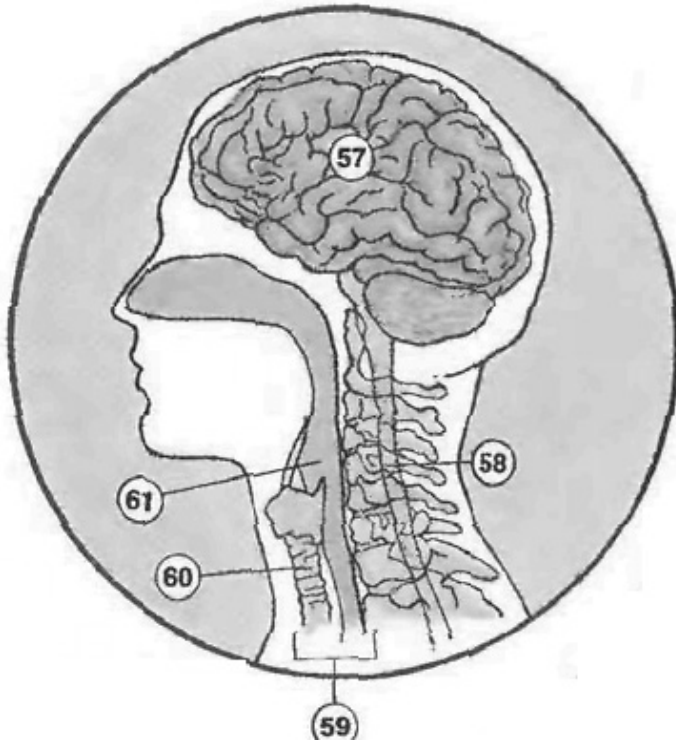

- 30. **волосся**
- 31. **проділ**
- 32. **чоло, лоб**
- 33. **бекенбарди**
- 34. **вухо**
- 35. **щока**
- 36. **ніс**
- 37. **ніздря**
- 38. **щелепа**
- 39. **борода**
- 40. **вуса**
- 41. **язик**
- 42. **зуби**
- 43. **губа**

- eye — **око**
- 44. **брова**
- 45. **повіка**
- 46. **вії**
- 47. **райдужна оболонка**
- 48. **зіниця**

ВНУТРІШНІ ОРГАНИ

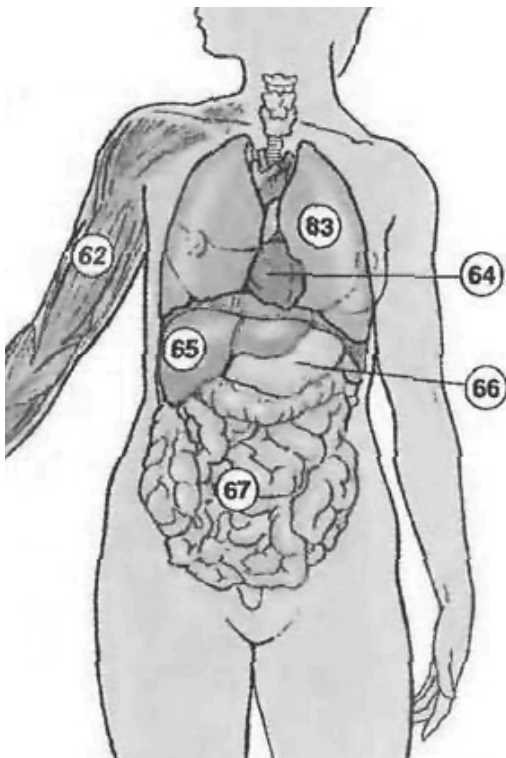
57. мозок

58. спинний мозок

59. горло

60. трахея

61. стравохід

62. м'язи

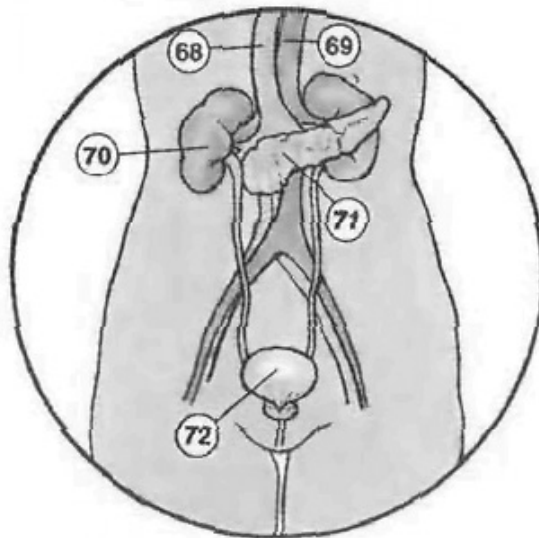
63. легені

64. серце

65. печінка

66. шлунок

67. кишечник

68. вена

69. артерія

70. нирки

71. підшлункова залоза

72. сечовий міхур

Завдання 3. Прочитайте діалоги.

Лікар: Хто є на прийом? Заходьте!

Пацієнт: Добридень, лікарю. Я Мохаммед.

— Доброго дня! Що трапилось?

— Я впав і забив праве коліно.

— Покажіть. Дуже болить?

— Так, лікарю. Я не можу ступати на праву ногу.

— Зробіть знімок. Я випишу Вам направлення на рентген, зачекайте у коридорі.

— Дякую, я зачекаю!

— Поверніться до мене, як тільки результати будуть готові.

— Гарзд, лікарю. Дякую за увагу! До побачення!

— До зустрічі!

Лікар: Добрий день!

Медсестра: Добрий день, лікарю!

— Принесіть, будь ласка, історію хвороби Каура.

— Ось, будь ласка.

— Скажіть, як він почуває себе сьогодні?

— Температура і тиск нормальні.

— Випишіть йому направлення на аналіз крові.

— Добре, випишу. Його оглядав хірург. Є висновки.

— Дайте, будь ласка, я подивлюся. Покличте, будь ласка, хворого до кабінету.

Завдання 4. Запам'ятайте слова — назви хвороб і симптомів.

алергія	ангіна
безсоння	біль у суглобах
висип	висока температура
головний біль	грип
задихання (від кашлю)	застуда
зубний біль	кашель
мокрый кашель	нудота
отруєння	печія
блювота	слабкість
сухий кашель	хрипи в легенях

Завдання 5. Прочитайте короткі діалоги-ситуації «В аптеці». Складіть власний діалог.

— Добрий день! Які у вас є ліки від грипу (простуди, кашлю, головного болю, болю в животі, високого тиску)?

— У нас є «Фервекс», «Амізон» (лікарські трави, «Цитрамон», «Носпа»).

— Дайте мені, будь ласка, 6 пакетиків «Фервексу».

— Добрий день! Ось мій рецепт, у вас є таблетки?

— Так, хвилинку. Прошу!

— Як треба вживати ці ліки? Після їди?

— Ні, краще за 20 хвилин до їди.

— А як часто?

— Тричі на день протягом місяця.

— Добрий день! Моя дитина дуже часто хворіє взимку. Що б Ви порадили?

— Для підвищення імунітету потрібно вживати вітаміни.

— Які у вас є вітаміни?

— «Теравіт», «Ундевіт» та «Multi-tabc».

— Добрий день! Що у вас є від зубного болю?

— «Солпадеїн». Цей препарат знімає біль.

— Дайте мені кілька таблеток. Дуже вам вдячний!

Завдання 6. Прочитайте діалог «У лікарні».

— Добрий день! Можна увійти?

— Так, звичайно. Сідайте, будь ласка. Що у вас болить?

— Я часто відчуваю слабкість, головний біль.

— Зміряємо тиск.

— Мабуть, він у мене зараз дуже низький?

— 90/50 міліметрів ртутного стовпчика. Так, трішки низький.

— Коли у вас болить голова?

— Після важкої праці. Болить по кілька годин на день. Що ви порадите мені?

— Спійте не менше 8 годин. Вранці обов'язково робіть зарядку, приймайте холодний душ. Їжте не менше 4–5 разів на день. Можете пити каву, міцний чай, вони стимулюють діяльність серця. Вам потрібні вітаміни групи В та С. Перед сном гуляйте. На ніч не пийте міцного чаю, не їжте багато.

— Дякую, лікарю! До побачення!

— Прошу! Бережіть себе!

Завдання 7. Прочитайте текст.

Коли ми хворі, ми викликаємо лікаря, і він обстежує нас і ставить діагноз. Коли в нас болить голова, живіт, горло, маємо застуду чи біль у якомусь органі, ми викликаємо лікаря. Він міряє нашу температуру і пульс. Він обстежує наше серце, легені, живіт чи той орган, що болить, і говорить, що з нами. Він говорить: «У вас невисока температура», чи «У вас грип», чи «У вас хворе серце». Лікар прописує ліки і дає нам рецепт, який ми несемо в аптеку, де роблять ліки. Лікар говорить: «Приймайте ліки двічі чи тричі на день, до чи після їди».

Якщо ви виконуєте розпорядження лікаря, ви видужуєте, якщо ні — може стати гірше чи можна навіть померти. Якщо в нас температура, ми повинні залишатися в ліжку й приймати запропоновані ліки. Якщо ми не видужуємо вдома, потрібно лягти до лікарні. Якщо ми дуже слабкі, щоб добратися туди пішки, нас відвезуть «швидкою допомогою». Якщо в нас болить зуб, ми йдемо до дантиста. Зубний лікар оглядає наші зуби. Він говорить: «У тім зубі отвір. Його потрібно запломбувати». Якщо зуб дуже поганий, лікар видаляє його.

Словник до тексту

викликати
застуда
обстежити
розпорядження

Завдання 8. Дайте відповіді на питання до тексту.

- 1) Що ми робимо, коли хворіємо?
- 2) Які органи обстежує лікар?
- 3) Що прописує лікар хворому?
- 4) Що ми повинні робити, коли у нас температура?
- 5) Куди ми йдемо, якщо болить зуб?

Завдання 9. Запишіть 10 речень з частинами тіла.

Зразок: *У мене болить спина.*

Завдання 10. Прочитайте речення.

1. У мене висока температура.
2. Лікар порадив Максиму лежати і пити багато чаю та молока.
3. Таня подумала, що вона застудилася.
4. Іван зателефонував до поліклініки та викликав лікаря додому.
5. Кардіолог лікує серцеві захворювання.
6. Дитячі хвороби лікує педіатр.
7. Травматолог лікує переломи, забиті місця і все, що пов'язано з травмами.
8. Коли у нас сильний зубний біль, ми звертаємося до стоматолога.
9. В аптеці ми можемо купити будь-які лікарські препарати, пігулки, мікстури, вітаміни.
10. При болях у горлі ми звертаємося до отоларинголога.

ТЕСТИ

1. Як вітаються вдень?
  - A. на все добре;
  - B. можна увійти;
  - C. до побачення;
  - D. щасливо;
  - E. добрий день.
2. Як правильно відмовити?
  - A. звичайно, ні;
  - B. я не хочу цього робити;
  - C. щасливо;
  - D. шкода, але змушений Вам відмовити;
  - E. зараз я не маю часу.
3. У якому рядку записано назви частин тіла?
  - A. рука, голова, лікар, ніс;
  - B. зуби, рот, кисть, гомілка;
  - C. здоров'я, нога, вухо, око;
  - D. обличчя, шия, спина, рецепт;
  - E. рука, нога, таблетка, лоб.

4. У якому рядку записано назви внутрішніх органів?
- A. серце, лопатка, ніс, печінка;
  - B. підшлункова залоза, шлунок, очі, серце;
  - C. рука, нога, шлунок, лоб;
  - D. обличчя, спина, шия, вухо;
  - E. легені, серце, нирки, печінка.
5. Як звертаються до лікаря?
- A. скажи мені;
  - B. чи не можеш ти мені сказати;
  - C. скажи мені, будь ласка;
  - D. скажіть мені, будь ласка;
  - E. ти скажеш мені?
6. Як правильно прощатися з лікарем?
- A. бувай;
  - B. зустрінемося;
  - C. побачимось;
  - D. до побачення;
  - E. завтра зустрінемося.
7. Як вітаються увечері?
- A. будьте здорові;
  - B. можна увійти;
  - C. добрий вечір;
  - D. щасливого дня;
  - E. ти звідки.
8. У якому реченні йдеться про гіпертонію?
- A. У мене болить передпліччя.
  - B. У мене високий тиск.
  - C. У мене болить печінка.
  - D. У мене болить горло.
  - E. Мене морозить.
9. У якому рядку записано назви частин тіла?
- A. ступня, щока, підборіддя, п'ята;
  - B. застуда, аптека, грип, гомілка;
  - C. здоров'я, слабкість, вухо, морозити;
  - D. горло, хірург, шкіра, ліки;
  - E. рот, губи, терапевт, печінка.
10. У якому рядку записано назви внутрішніх органів?
- A. краплі, лікарня, ніс, печінка;

- В. горло, шлунок, очі, волосся;
- С. стравохід, селезінка, шлунок, печінка;
- Д. підшлункова залоза, спина, шия, вуха;
- Е. легені, отруєння, нирки, швидка допомога.

Рекомендована література

Основна

1. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків. У 2 книгах. Книга 1. Соціокультурна комунікація / за ред. проф. С. М. Луцак. — Івано-Франківськ : Медицина, 2019. — 504 с.
2. Українська мова як іноземна для англомовних студентів-медиків. У 2 книгах. Книга 2. Основи професійного мовлення / за ред. проф. С. М. Луцак. — Івано-Франківськ : Медицина, 2019. — 456 с.
3. Дерба С. М. Українська мова для іноземних студентів. Наукові тексти та завдання до них / С. М. Дерба, В. О. Любачевська-Сойкур. — Вінниця : Видавець «Меркьюрі-Поділля», 2012. — 188 с.
4. Єщенко Н. О. Практичний курс української мови : усне мовлення : навчальний посібник для іноземних студентів. — 2-ге вид., виправлене і доповнене / Н. О. Єщенко. — К. : Фенікс, 2013. — 207 с.
5. Мандрівка Україною : навчальний посібник з української мови як іноземної (рівень В2) / Ірина Ключковська, Олеся Палінська, Ольга Пташник та ін. — Львів : Дон Боско, 2012. — 150 с.
6. Українська мова як іноземна : навчальний посібник / М. В. Венгринюк, Н. В. Веселовська, О. Б. Литнин, М. П. Сахній. — Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2012. — 232 с.
7. Українська мова для іноземців (рівень А2) : навчальний посібник / Дегтярєва Т. О. та ін. — К. : Університетська книга, 2020. — 215 с.
8. Українська мова для іноземних студентів : посібник / В. М. Винник, О. М. Гайда, І. Д. Драч та ін. — Тернопіль : ТДМУ, 2013. — 288 с.
9. Українська мова для іноземців / Іван Юшук, Юлія Бондарчук, Олександра Мушкудіані. — Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2021. — 168 с.

Додаткова

1. Вступний курс з української мови для студентів-іноземців підготовчого відділення / за ред. Т. О. Дегтярєвої. — Суми : Університетська книга, 2010. — 415 с.
2. Гайдамака Г. Г. Діячі української науки і культури. Збірник текстів для читання з навчальної дисципліни «Українська мова для іноземних студентів усіх напрямів підготовки всіх форм навчання» : навчальне видання / Г. Г. Гайдамака. — Харків : Вид. ХНЕУ, 2012. — 60 с.

3. Дерба С. М. Знайомство з Україною : навчальний посібник з української мови для іноземних студентів. — 2-ге вид. виправлене і доповнене / С. М. Дерба. — К. : Фенікс, 2013. — 97 с.

4. Дідківська Л. П. Сучасна українська мова. Синтаксис (у двох частинах) : навчальний посібник для іноземних студентів / Л. П. Дідківська, Г. Д. Швець. — Київ : Фенікс, 2013.

5. Єлісова М. О. Коментоване читання художніх творів : навчальний посібник для іноземних студентів / М. О. Єлісова. — К. : ТОВ «НВП» Інтерсервіс, 2010. — 120 с.

6. Швець Г. Д. Читаймо українською : навч. посібник з української мови для іноземних студентів / Г. Д. Швець, Ю. О. Торчинська, А. О. Літвінчук ; за ред. Г. Д. Швець. — К. : Фенікс, 2012. — 112 с.

Навчальне видання

**СІКОРСЬКА Ольга Олександрівна,
ШАНІНА Ольга Сергіївна**

**УКРАЇНСЬКА МОВА
ЯК ІНОЗЕМНА**

Практикум

Для студентів міжнародних факультетів

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 7,82. Тираж 50. Зам. 2445.

Видано і надруковано Одеським національним медичним університетом.
65082, Одеса, Валіховський пров., 2.
Свідоцтво ДК № 668 від 13.11.2001

